

Program splošnega neformalnega izobraževanja odraslih

JAZ IN MOJA DRUŽINA

interno gradivo

Gradivo pripravila: Jana Mlačnik

V Ljubljani, maj 2013

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

KAZALO

1. IZTEK PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA IN VRNITEV V DRUŽBO.....	4
1.1. RESOCIALIZACIJA.....	4
1.1.1. Dejavnosti resocializacije.....	5
1.2. ZAKONSKE PODLAGE, KI DOLOČAJO VRSTE IN OBSEG POMOČI OBSOJENCEM ZA LAŽJO IN USPEŠNEJŠO VRNITEV V DRUŽBO	6
1.2.1. Zakon o izvajanju kazenskih sankcij.....	6
1.2.2. Zakon o socialnem varstvu	7
1.2.3. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. marca 2008 o posebnem položaju zapornic in vplivu prestajanja zaporne kazni staršev na družabno in družinsko življenje	9
1.3. INSTITUCIONALNE OBLIKE POMOČI OBSOJENCEM ZA LAŽJO IN USPEŠNEJŠO VRNITEV V DRUŽBO.....	9
1.3.1. Zavodi za prestajanje kazni zapora.....	10
1.3.2. Zavod RS za zaposlovanje.....	15
1.3.3. Centri za socialno delo.....	16
2. SODOBNA DRUŽINA, PONOVA VKLJUČITEV V DUŽINO.....	19
2.1. KAJ JE DRUŽINA.....	20
2.2. VRSTE DRUŽIN.....	23
2.3. ZADOVOLJEVANJE POTREB V DRUŽINI.....	25
2.4. ŽIVLJENJSKI CIKLUS DRUŽINE.....	28
2.5. FUNKCIJE SODOBNE DRUŽINE.....	29
3. VLOGE V DRUŽINI.....	32
3.1. VLOGA OČETA.....	32

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

3.2. VLOGA MATERE.....	34
3.3. PARTNERSTVO.....	35
3.4. STARŠEVSTVO.....	36
3.5. STARI STARŠI.....	38
3.6. MOČ IN HIERARHIJA V DRUŽINI.....	39
3.7. FLEKSIBILNOST, KONTINUITETA, AVTONOMIJA IN POVEZANOST.....	43
3.8. VPLIV NA DRUŽINSKI SISTEM.....	44
3.9. ZDRAVA DRUŽINA.....	45
3.10. IZOBRAŽEVANJE ZA DRUŽINSKO ŽIVLJENJE.....	46
3.11. STATISTIČNI PODATKI O DRUŽINAH V SLOVENIJI	48
3.12. ZAKONSKE PODLAGE, KI UREJAJO PODROČJE DRUŽINE	50
3.12.1. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.....	50
3.12.2. Konvencija o otrokovih pravicah.....	56
4. KAKO KOMUNICIRAMO V DRUŽINI.....	57
4.1. SPLOŠNO O KOMUNIKACIJI.....	57
4.1.1. Kaj je komunikacija.....	57
4.1.2. Komunikacijska pot.....	60
4.1.3. Motnje v komunikaciji.....	61
4.1.4. Načini komuniciranja.....	63
4.1.5. Poslušanje kot del komunikacije.....	68
4.1.6. Enosmerna komunikacija.....	69
4.1.7. Pomen prvega vtisa.....	70
4.1.8. Poslovni bonton.....	73
4.2. KOMUNIKACIJA V DRUŽINI.....	75
4.2.1. Osnovno o komunikaciji v družini	75
4.2.2. Zakaj je komunikacija pomembna.....	77
4.2.3. Komunikacijski vzorci.....	78

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

5. PREVZEMANJE ODGOVORNOSTI.....	84
5.1. KONFLIKTI.....	84
5.1.1. Kaj je konflikt.....	84
5.1.2. Pomen konflikta.....	85
5.1.3. Pozitivne značilnosti medsebojnih konfliktov.....	86
5.1.4. Reševanje konfliktov.....	87
5.1.5. Strategije reševanja konfliktov.....	89
5.2. REŠEVANJE KONFLIKTOV V DRUŽINI.....	94
5.3. PREVZEMANJE ODGOVORNOSTI.....	96
5.3.1. Kaj je odgovornost.....	98
5.3.2. Učenje odgovornosti.....	100
6. NAMESTO ZAKLJUČKA.....	106
7. VIRI IN LITERATURA.....	106

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

1. IZTEK PRESTAJANJA KAZNI ZAPORA IN VRNITEV V DRUŽBO

1.1. RESOCIALIZACIJA

SOCIALIZACIJA = zapleten proces, v katerem se ljudje **prilagajamo** družbi, **živimo, se vključujemo** v družbo in sprejemamo njeno kulturo.

RESOCIALIZACIJA = proces, v katerem posameznik popolnoma spremeni svoje **norme in vedenjske vzorce** kot del spremembe v svojem življenju.

proracunna KS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

intenzivna:

posameznik doživi hiter **prelom** s svojim **starim življenjem**
in se nauči in doživi radikalno **nove oblike norm in vrednot**

IZTEK prestajanja kazni zapora
ODPUST
formalni **VSTOP** v družbo

SPREMEMBE na različnih področjih življenja

- ✓ ponovna vključitev v **družbo**,
- ✓ ponovna vključitev v **družino**,
- ✓ poiskati je potrebno **zaposlitev...**

Pri resocializaciji lahko **pomagajo:**

- institucije,
- prijatelji (terapevtsko s komunikacijo),
- sorodniki (materialno),
- najbolj pa si individuum pomaga, če se **sam odloči spremeniti se.**

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

1.1.1. Dejavnosti resocializacije

ž

Katere so potrebne dejavnosti, ki jih mora upoštevati posameznik po izteku prestajanja kazni in vrnitvi v družbo?

Situacijska adaptacija

ne ponotranjiti stigme preteklega kaznivega dejanja in poskušati zaživeti življenje brez kriminala

Doseganje ciljev

imeti jasno začrtane, vendar realne cilje in vso energijo vložiti v njihovo realizacijo

Integracija v podsisteme

družbi mora dokazovati, da se je spremenil; najlažje in najosnovnejše je sprejetje s strani družine in prijateljev, veliko težje pa je premagati rigidnost stigme preteklega dejanja pri ostalih ljudeh oziroma družbenih skupinah.

Vzdrževanje vrednotnih vzorcev priučenih v instituciji (zavodu):

v pomoč naj bi bila družina in nenazadnje njegova vest, kar je glede na situacijo, pogoje in skušnjave, s katerimi se posameznik sooča, včasih zelo težko izvedljivo

1.2. ZAKONSKE PODLAGE, KI DOLOČAJO VRSTE IN OBSEG POMOČI OBSOJENCEM ZA LAŽJO IN USPEŠNJEŠO VRNITEV V DRUŽBO

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Katere so **zakonske podlage**, ki določajo **vrsto in obseg pomoči** obsojencem **med in po prestani kazni zapora** z namenom **lažje in uspešnejše vrnitve v družbo in družino?**

1.2.1. Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur.l. RS 22/2000 in spremembe)

99.- 104. člen:

določa **usposabljanje** obsojencev v zavodih za prestajanje kazni zapora za **normalno življenje na prostosti** ter **druge vrste pomoči** obsojencem

- ✚ zavodi za prestajanje kazni zapora morajo **usposabljati** obsojence za **normalno življenje** na prostosti,
- ✚ usposabljanje obsojenca za normalno življenje na prostosti poteka **po programu individualnega, skupinskega in skupnostnega tretmaja** na podlagi **pisnega dogovora** med obsojencem in zavodom,
- ✚ pri izdelavi in izvajanju programa individualnega tretmaja sodelujejo **pristojni centri, zavod, pristojen za zaposlovanje, upravni organi za**

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

stanovanjske zadeve ter javni zavodi s področja zdravstva in izobraževanja, razen v primerih, ko obsojenec to odkloni,

- ✚ poleg organov in služb iz prejšnjega odstavka lahko pomoč obsojencu organizirajo tudi društva, dobrodelne organizacije, organizacije za samopomoč in druge organizacije civilne družbe,
- ✚ zavod predlaga pristojnemu centru, da **obsojencu določi svetovalca**, če je to potrebno za izvedbo programa individualnega tretmaja in če so za to podani objektivni pogoji,
- ✚ zavodi morajo skrbeti za **izobraževanje in poklicno usposabljanje** obsojencev,
- ✚ **Zavod, pristojen za zaposlovanje**, poda med prestajanjem kazni na podlagi **ocene** delovne sposobnosti posebnih kategorij obsojencev **mnenje** o poklicnem usposabljanju telesno, duševno ali socialno prizadetih oseb.

1.2.2. Zakon o socialnem varstvu (Ur.l. RS, 36/104 in spremembe)

11. člen:

določa **socialno varstvene storitve**, namenjene preprečevanju **socialnih stisk in težav**, ki obsegajo aktivnosti in pomoč za samopomoč posamezniku, družini in skupinam prebivalstva.

Storitve, ki so namenjene odpravljanju socialnih stisk in težav so:

- ✚ **prva socialna pomoč**,
- ✚ **osebna pomoč**,
- ✚ **pomoč družini**,
- ✚ institucionalno varstvo,
- ✚ vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji,
- ✚ pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih.

Oseba, ki je bila na prestajanju kazni zapora

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

in se je vrnila v domače okolje?

Prva socialna pomoč:

- prepoznavanje in opredelitev socialne stiske in težave,
- ocena možnih rešitev,
- seznanitev upravičenca o vseh možnih oblikah socialno varstvenih storitev in dajatev, ki jih lahko uveljavi,
- seznanitev o obveznostih, ki so povezane z oblikami storitev in dajatev,
- seznanitev upravičenca o mreži in programih izvajalcev, ki nudijo socialno varstvene storitve in dajatev.

Osebna pomoč:

- svetovanje,
- urejanje,
- vodenje z namenom, da bi posamezniku omogočili razvijanje, dopolnjevanje, ohranjanje ter izboljšanje socialnih zmožnosti.

Pomoč družini za domu kot del pomoči družini:

- strokovno svetovanje,
- pomoč pri urejanju odnosov med družinskimi člani ter pri skrbi za otroke
- usposabljanje družine za opravljanje njene vloge v vsakdanjem življenju.

Ta zakon ureja tudi **denarno socialno pomoč**, katero koristijo tudi obsojenci po prestani kazni zapora, da premostijo trenutno finančno stisko.

1.2.3. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. marca 2008 o posebnem položaju zapornic in vplivu prestajanja zaporne kazni staršev na družabno in družinsko življenje (2007/2116(INI))

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

zavode za prestajanje kazni zapora spodbujajo k sprejetju fleksibilnih pravil o poteku, pogostosti, trajanju in urnikih **dovoljenih obiskov** članov družin, prijateljev in drugih oseb,

omogočijo **zblíževanje družin**, zlasti stike zaprtih staršev z njihovimi otroki, razen če to ni v interesu otroka, in v ta namen **predvidijo prostore** za obiske v prijaznejšem vzdušju, ki omogoča skupne dejavnosti in ustrezen čustveni stik.

1.3. INSTITUCIONALNE OBLIKE POMOČI OBSOJENCEM ZA LAŽJO IN USPEŠNJEŠO VRNITEV V DRUŽBO

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

1.3.1. Zavodi za prestajanje kazni zapora

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur.l. RS 22/2000)

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

najkasneje **3 mesece** pred prenehanjem prestajanja kazni

posredujejo
osebni načrt
centrom za socialno delo

z **zaključnim poročilom** o prestajanju kazni
centru za socialno delo
nakažejo nadaljevanje optimalne reintegracije v družbo

Obravnavo pred odpustom:
4 štiri področja življenja obsojenca, ki bo zaključil kazen zapora

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

ZAPOSLOVANJE

ZAVOD ZA
ZAPOSLOVANJE:
**6 mesecev pred
odpustom**

prijava v **evidenco brezposelnih oseb** in
vključitev v programe aktivnega iskanja zaposlitve

Statistični podatki iz Letnega poročila za leto 2011:

- + trije obsojenci našli zaposlitev in pred odpustom sklenili delovno razmerje,
- + drugi obsojenci so zaposlitev aktivno iskali po prestani kazni,
- + **26,7 %** imelo po odpustu urejeno zaposlitev,
- + vsi obsojenci v odprtih oddelkih imeli urejeno zaposlitev,
- + **finančna nadomestila** za bivše obsojence so bila z letom 2009 ukinjena, kar močno slabi finančno in socialno stanje bivšega,
- + zaradi nastopa kazni **zaposlitev izgubilo** 292 obsojencev (Zakon o delovnih razmerjih omogoča izredna odpoved v primeru, če je delavcu po pravnomočni odločbi prepovedano opravljati določena dela v delovnem razmerju ali če mu je izrečen vzgojni, varnostni ali varstveni ukrep, zaradi katerega ne more

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

opravljati dela dalj kot šest mesecev, ali če mora biti zaradi prestajanja zaporne kazni več kot šest mesecev odsoten z dela.

NASTANITEV

- ✚ med prestajanjem kazni **nastanitev izgubilo** 65 oseb,
- ✚ v času odpusta **neurejenih nastanitev** v letu 2011 **ni bilo**,
- ✚ **stanovanjska politika** za zaprte osebe nima izdelane vizije,
- ✚ oteženo je predvsem urejanje nastanitve za **obsojence, ki nimajo prijavljenega stalnega prebivališča**.

Kam se obsojenci vračajo po prestani kazni zapora?

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ERAR (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

78,8%:
vrnitev domov

Ostali (potrebna pomoč):
zavetišča za brezdomce, podnajemniške sobe,
samski domovi

MATERIALNA POMOČ

- ✚ **pomoč v obliki obleke in obutve** (zavod, Karitas, Rdeči križ),
- ✚ 12,9 % obsojencev: po odpustu dobilo **denarno pomoč** zavoda,
- ✚ varčevanje na blokiranem delu depozita (hranjenje **nagrade za delo**); **znesek je prenizek**,
- ✚ 1,5% obsojencev: že pred odpustom dogovorjena **denarna socialno pomoč centra za socialno delo**,
- ✚ 49,4 % obsojencev: po prestani kazni napoteni na centre za socialno delo, kjer so si **sami urejali denarno socialno pomoč**.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ **Centri za socialno delo:** močno zmanjšali oziroma ukinili dodeljevanje enkratnih denarnih pomoči ob odpustu.

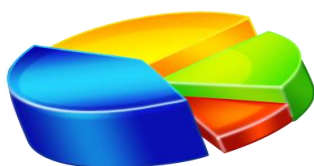
SVETOVANJE

Posebnost slovenske postpenalne obravnave, ki se vedno težje ohranja v praksi!

Izvajalci!

- ✚ ponekod **strokovni delavci centrov** za socialno delo sami.
- ✚ ponekod, predvsem tam, kjer imajo že dolgoletno tradicijo in pozitivne izkušnje, pa za to obliko dela imenujejo **prostovoljce** (večinoma študente družboslovnih fakultet)

- ✚ **40 obsojencev** v letu 2011 imelo prostovoljne svetovalce (v okviru CSD, verskih in nevladnih organizacij),
- ✚ število svetovanje se **zmanjšuje**,
- ✚ na novo uvedenih **20 svetovanj** v letu 2011 (Zaporniški vikariat),
- ✚ največ svetovanj v Zavodu za prestajanje kazni zapora **Dob**,

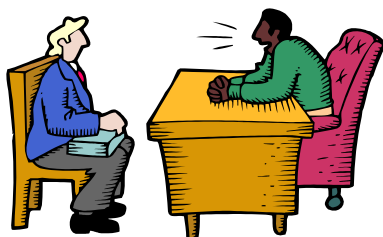
IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ **težava:** neurejeno financiranje svetovalcev s strani CSD, ki zato zavračajo prošnje.

1.3.2. Zavod RS za zaposlovanje

Zakon o urejanju trga dela (Ur. l. RS, 80/10)

Zavod RS za zaposlovanje **preneha voditi** osebo v **evidenci** brezposelnih oseb:

- ✓ če pripor traja **več kot 6 mesecev** ali če nastopi prestajanje zaporne kazni v trajanju šest mesecev ali več.

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij:

Vpis obsojencev v **evidenco brezposelnih oseb** pri Zavodu RS za zaposlovanje:

- ✓ v obdobju **zadnjih 6 mesecev prestajanja zaporne kazni.**

Druge pravice obsojencev:

- ✚ oseba mora biti **na razpolago** za zaposlitev (zavod za prestajanje kazni zapora),
- ✚ strokovna **svetovalna** obravnava,
- ✚ možnost vključitve v programe **aktivne politike zaposlovanja** v okviru ciljnih skupin posameznega programa (v skladu z zaposlitvenim načrtom).

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NE

AKTIVNA POLITIKA
ZAPOSLOVANJA!

LIIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 5. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Obveznost Zavoda RS za zaposlovanja:

- ✚ na podlagi **ocene** delovne sposobnosti podati **mnenje o poklicnem usposabljanju** telesno, duševno ali socialno prizadetih oseb (Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij).

Obvezno privoljenje obsojenca v pomoč!

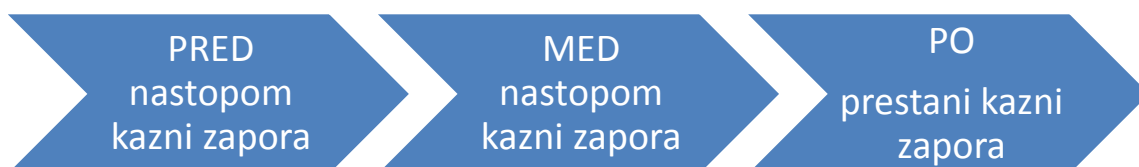
1.3.3. Centri za socialno delo

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij

obvezno sodelovanje

centrov za socialno delo z zapori, javnimi zavodi
pri **razreševanju težav** obsojencev in njihovih družin:

PRED nastopom kazni zapora:

- ✚ posreduje **mnenje o odlogu izvršitve kazni zapora**,
- ✚ na podlagi 142. člena Zakona o kazenskem postopku posreduje **poročilo v zvezi z kazenskim postopkom** sodišču.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

MED prestajanjem kazni zapora:

- + s soglasjem obsojene osebe na zahtevek zavoda, kjer ta prestaja kazen, posreduje **podatke** o obsojeni osebi ter **pripombe** na prevzgojni program.
- + **izdela in posreduje razna mnenja**: mnenje za dodelitev zunaj zavodskih ugodnosti, mnenje oz. priporočilo za premestitev, prekinitev kazni, mnenje za izredno omilitev kazni, pomilostitev (na zahtev sodišča),
- + obsojeno osebo strokovni delavec **obišče** v zaporu,
- + na željo obsojene osebe **posreduje** pri raznih zunanjih službah pri urejanju raznih zadev (npr. ohranitev stanovanja, zamrznitev kredita, odjava RTV naročnine...)
- + strokovni delavec **naveže stik z družinskimi člani** obsojene osebe in jih v okviru javnih pooblastil in socialno varstvenih storitev seznanji z možnostmi pomoči v centru za socialno delo ali pri drugih ustanovah,
- + izvaja **pogojno obsodbo z varstvenim nadzorom**; svetovalec s pomočjo in nadzorstvom ter praktičnimi napotki in nasveti prispeva, da obsojenec v prihodnje ne bi več storil novega kaznivega dejanja ter sodišču občasno poroča in predlaga spremembo ali odpravo navodil ter ustavitve nadzorstva.

PO prestani kazni zapora:

- + pomaga v sodelovanju z drugimi službami (Urad za delo, upravna enota, zdravstvene ustanove....) pri razreševanju **aktualnih težav** obsojene osebe,
- + pomaga pri urejanju **nastanitve**,
- + pomaga z dodeljevanjem **denarne socialne pomoči** za premostitev prvih kriznih situacij: v letu 2011 je bila za 1,5 % obsojencev ob odpustu že dogovorjena denarna socialna pomoč, skoraj polovica obsojencev pa je tovrstno pomoč iskala po odpustu,
- + **svetovanje** (v kolikor to želijo),

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ☒ spremljanje posameznikovega življenja (v kolikor to želijo).

Kako bo potekalo življenje, ko se boste vrnil v svoje domače okolje? Na katerih področjih življenja bom potreboval pomoč? Spodaj imate nekaj vprašanj, na katere skušajte odgovoriti.

Zaposlitev

Ali imam zaposlitev? Ali moram poiskati zaposlitev? Kdo mi pri tem lahko pomaga? Poznam pravice, ki jih imam na Zavodu RS za zaposlovanje? Se bom vpisal v evidenco brezposelnih oseb? Se moram vključiti v izobraževanje, se prekvalificirati? Ali se lahko vključim v katerega izmed ukrepov aktivne politike zaposlovanja?

Nastanitev

Ali se lahko vrnem domov? Imam urejeno nastanitev, bivališče? Ali moram poiskati sobo, stanovanje? Kdo mi pri tem lahko pomaga? Na koga se lahko po zakonu pri tem obrnem? Koliko finančnih sredstev imam na voljo?

Materialna pomoč

Ali potrebujem denarno pomoč? Ali vem kje se lahko dogovorim za denarno pomoč?

Svetovanje

Ali si želim svetovanja oziroma ali ga sploh potrebujem? Ali želim, da se v svetovanje vključi tudi moja družina?

Druge oblike pomoči

Na katerih področjih življenja še potrebujem pomoč? Ali vem kje dobiti tovrstno pomoč, kdo mi lahko pri tem pomaga?

2. SODOBNA DRUŽINA, PONOVA VKLJUČITEV V DRUŽINO

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Ob vsaki spodaj zapisani besedi, napišite prvo besedo, ki se vam poraja.
Ne razmišljajte, pri vsaki besedi imate največ 3 sekunde časa, da zapišete asociacijo.

družina: _____

oče: _____

otrok: _____

sestra: _____

dedek: _____

mati: _____

starši: _____

brat: _____

babica: _____

dom: _____

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

2.1. KAJ JE DRUŽINA

Posameznik se v družini razvija:

- **biološko**
- **socialno**
- **duhovno**
- **psihološko**

družinsko okolje in družinski vplivi so glavni dejavnik **socializacije in osebnostnega razvoja**

Socialna definicija

»Družina je starševsko razmerje (biološko ali socialno), ki je dvogeneracijsko«.

Univerzalna definicija

»Družina je oseba ali skupina oseb, ki skrbi/jo za otroka/e in je prepoznana s strani države.«

»Družina je osnovna institucija zasebnega življenja, kjer se oblikuje za ljudi **večina pomembnih razmerij**. Je socialna skupina, v katero smo stalno in dolgotrajno vključeni« (Ličen, 1995)

Vsaj **dvogeneracijska**
skupnost

Starši + otrok/ci

- ✓ univerzalna družbena institucija, ki predstavlja neizbežen del človeške družbe,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ temeljna primarna družbena skupina, v kateri ljudje doživljajo različne družbene **odnose in procese** ter v njej igrajo različne **vloge**,
- ✓ prva družbena skupina, v kateri človek kot otrok pridobiva **prve izkušnje** z drugimi ljudmi.

Različne predstave o družini

= svet zase
= ima posebne značilnosti

življenje v različnih kulturah

- ✓ Družina = **sistem**
- ✓ Družinsko življenje = **proces**.

Ni statična, nespremenljiva, stalno se **spreminja**:

- zaradi razvoja in sprememb, ki jih doživljajo posamezni člani družine,
- zaradi dogodkov in situacij, ki zadevajo celo družino.

»**Družinskost**« (M.Petzold, 1994)

INTIMNOST **ODVISNOST**

pravica do resničnosti

(ni prezrt, ga slišijo, vidijo)

IZVAJANJE

ŽIVLJENJA ODRASLIH

Operacijo delno financira Evropska unija iz proračuna RS (15%). Operacija je del programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Kvalifikacije za učenje; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za učno in življenjsko učenje v družbi temelječi na znanju.

Vzrok za propad družine, partnerskega odnosa:

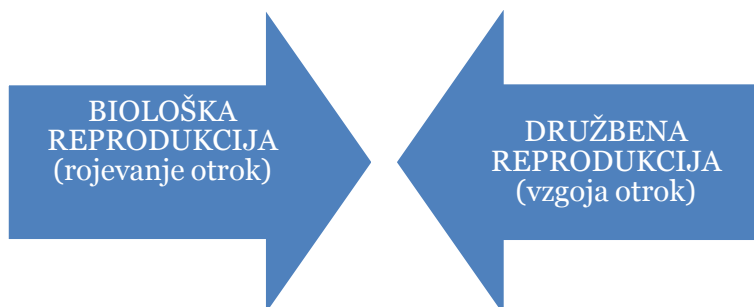
- ✓ ne zaradi **zunanjih problemov** ali zaradi razlik v potrebah partnerjev,
- ✓ zaradi načina, kako se partnerja **pogovarjata o tem.**

Sožitje v družini

kako se starša **pogovarjata med seboj;**
(njun lep ali grd pogovor otroci prevzamejo kot
»svoj materni jezik« za sožitje z drugimi ljudmi)

Družina kot najstarejša institucija na zemlji ima **dve pomembni vlogi:**

Zakonska zveza v večini kulturnih in religioznih skupin:

- ✗ ni pomenila prvenstveno **osebnega odnosa** ali celo nagnjenja moža do žene
- ✓ predstavlja je predvsem **vmesni člen** med družino in širšo družbo

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Kdo sestavlja vaša družina? Kaj vam pomeni družina?

2.2. VRSTE DRUŽIN

JEDRNA DRUŽINA

zakonski par z otroci

RAZŠIRJENA DRUŽINA

v družino so vključeni tudi drugi
sorodniki, stari starši

ENORODITELJSKA DRUŽINA

eden od partnerjev ne igra svoje
vloge

IZVORNO ENORODITELJSKA DRUŽINA

starša nista nikoli zasnovala življenjske
skupnosti

POSLEDIČNO ENORODITELJSKA DRUŽINA

ni nujno le en otrok, starš pa je en

DRUŽINA Z ISTOSPOLNIMI PARTNERJI

IZVENZAKONSKA SKUPNOST

enake pravice kot zakonska skupnost

Tradicionalna družina:

- ✚ je edini dejavnik **socializacije** in pomembno določa njegov družbeni status skozi vse življenje,
- ✚ so razširjene: velikega pomena so **sorodstvene vezi** (otroke pazile mame) in **tradicionalne vrednote** (kosilo v krogu družine, družinski izleti ob nedeljah...),
- ✚ starši imajo pomembno vlogo: **delitev dela in vlog** je stabilna in vnaprej določena.

Moderne družina:

- ✚ je le eden izmed številnih dejavnikov socializacije, na posameznika vplivajo tudi drugi dejavniki (mediji, šola in vrtec, delovno mesto...),
- ✚ nima več takšnega pomena pri določanju prihodnjega **statusa**,
- ✚ stiki s sorodniki se izgublajo, na otroke pazijo varuške,
- ✚ **prvi stik** z okoljem poteka predvsem v okviru majhne družine,
- ✚ podaljšana (ekonomska, socialna, čustvena) **odvisnost** od staršev,
- ✚ spremenjen način vzgoje, družinski vzgojni stili so se liberalizirali,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ starši ne predstavljajo več neke brezpogojne avtoritete (v odnosih med starši in otroci gre za nekakšno medgeneracijsko sodelovanje).

Znotraj družin so zelo raznoliki:

- družinski običaji,
- navade skrbi za otroke,
- tipe vzgoje,
- pričakovanja staršev v zvezi z vedenjem otrok.

Niti zelo **dobro gmotno stanje družine** ni tako zelo pozitivno za otrokov razvoj. Pomembne so **vrednote in občutki**, ki jih otrok od svojih staršev dobi.

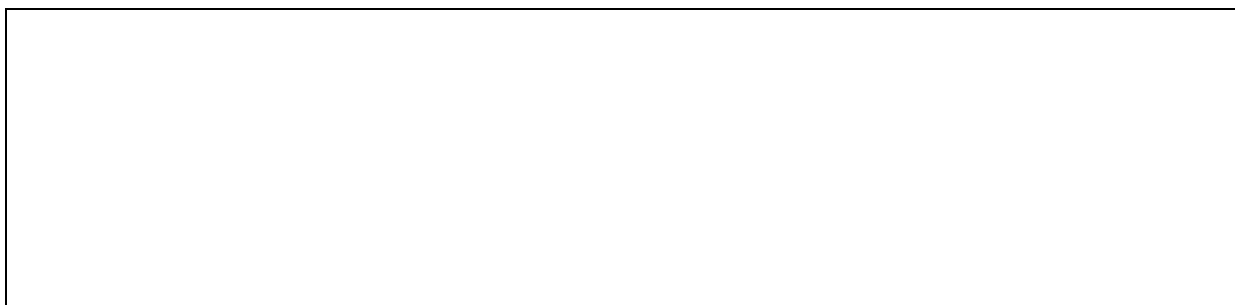

V spodnji pravokotnik narišite svojo družino? Kdo jo sestavlja?

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

2.3. ZADOVOLJEVANJE POTREB V DRUŽINI

POTREBA PO AVTONOMIJI
(individualne potrebe staršev in otrok)

POTREBA PO POVEZANOSTI
(potreba, da se družinska skupina ohrani)

ravnotežje

potreba

(stanje ne ravnovesja v organizmu, ki ga povzroči določeno pomanjkanje, primanjkljaj)

neravnovesje,

potreba začne delovati,

težnja po ravnovesju (želimo to potrebo nadomestiti)

potrebo **zadovoljimo**

(ni želje po še večji uspešnosti zadovoljevanja potrebe)

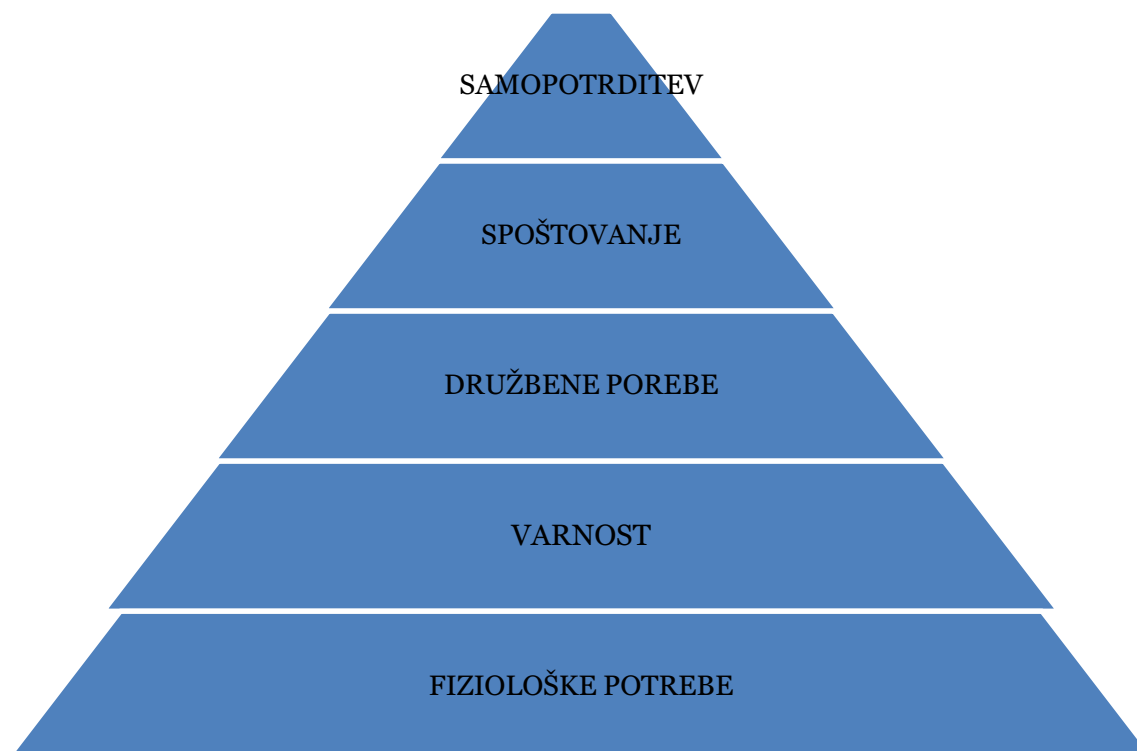
postavimo si **višji cilj**, ki zopet predstavlja **ново potrebo**

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Maslow definira naslednje potrebe

Vrste potreb, ki jih ljudje skušamo zadovoljiti:

Organske, fiziološke, biološke potrebe po:

- kisiku,
- hrani,
- spanju,
- stalni telesni temperaturi,
- ravnotežju soli,
- izogibanju po bolečini,
- spolnosti.

Psihološke potrebe po:

- pozornosti,
- spoštovanju,
- ljubezni,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

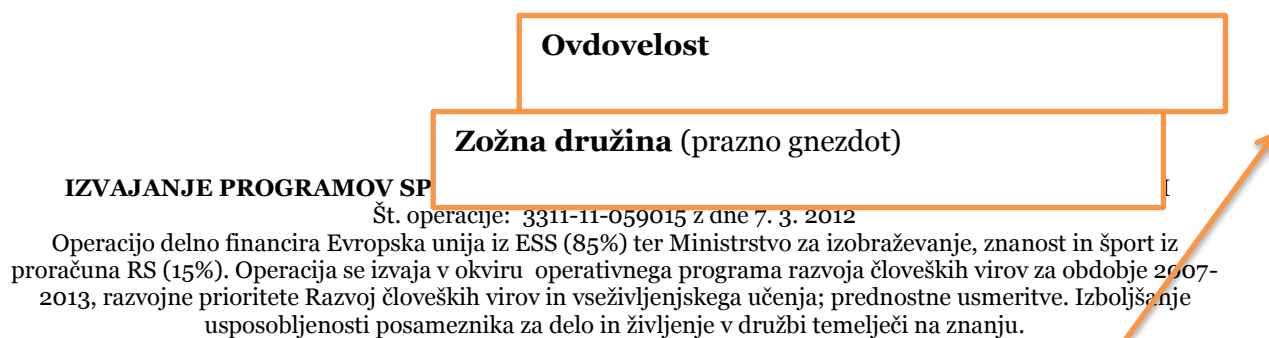
Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

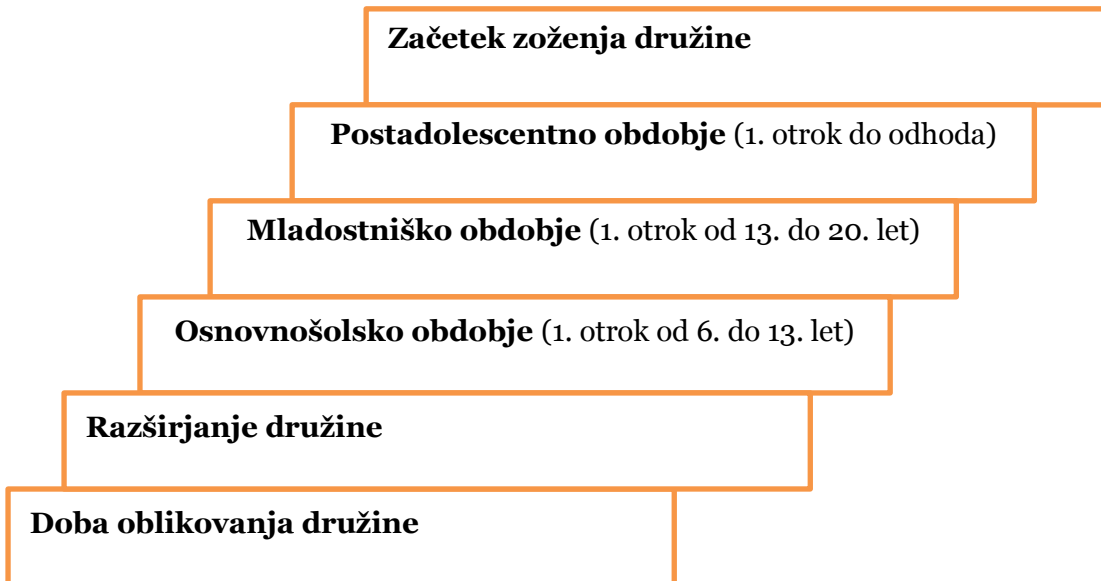
Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

2.4. ŽIVLJENJSKI CIKLUS DRUŽINE

Ličen (Ličen, 1995) navaja naslednji model življenjskega ciklusa družine:

2.5. FUNKCIJE SODOBNE DRUŽINE

Sodobne demokratične družine:

- ✓ so v glavnem nuklearne
- ✓ se morajo vse tesneje povezovati z zunanjimi ustanovami,

odvisne

materialnem, zdravstvenem, socialnem, vzgojno-izobraževalnem,
zaščitnem pogledu

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Sodobni družini pripisujemo naslednje funkcije:

biološko-seksualna in emotivna funkcija

- partnerja sama odločata o času, načinu in kvaliteti spolnega življenja,
- njen cilj ni potomstvo, temveč zadovoljitev obeh partnerjev.

reprudoktivna funkcija

- gre za načrtovanje potomstva,
- ženske danes rojevajo v institucijah, zato je nizka mortaliteta otrok,
- včasih načelo »imej toliko otrok, kolikor ti jih Bog da«, danes toliko otrok, kot jih lahko preživiš in vzgojiš,
- nataliteta v Sloveniji pada.

ekonomska funkcija

- prihaja do zunanjega zaposlovanja družinskih članov,
- družina ni več proizvodna enota, temveč potrošniška,
- ekonomski dohodki igrajo pri stabilnosti družine zelo veliko vlogo,
- člani družine vedno manj časa in prihaja do krize.

zaščitna funkcija

- izgublja na intenzivnosti,
- naravna biološka zaščita (varovanje, skrb za starejše ljudi, vzgoja otrok),
- moralna zaščita (razumevanje, pomoč,...),
- pravna zaščita (do 18 leta starosti),
- ekonomska zaščita (vzdrževanje otrok, zakonca brez službe, invalidnost..).

vzgojna in izobraževalna funkcija

- prevzemajo jo institucije (vrtci, šole, muzeji...),
- primarna socializacija je še vedno družina, saj otrok iz družine sprejema ljubezen, nežnost, pogled na svet in odnos do družbe.

N. Ličen: **družina** kot »glavna enota za mentalno zdravje v današnji družbi«, ki ima naslednje funkcije družine:

- biološka reprodukcija,
- zadovoljevanje čustvenih potreb,
- skrb za otroke in vzgoja otrok,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

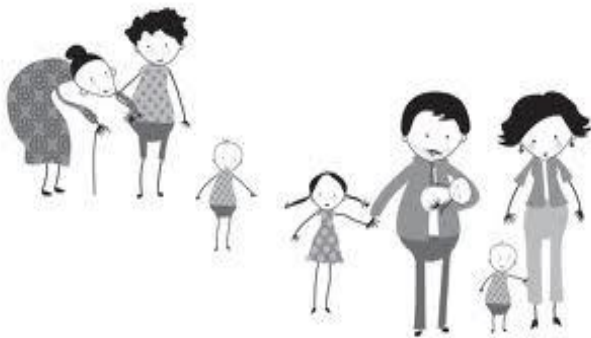
- ✚ skrb za dom, kjer poteka zadovoljevanje osnovnih potreb (hranjenje, fizična in socialna varnost,...),
- ✚ prenašanje kulturnih vzorcev in izročila.

Včasih:

- ✓ je bila družinska **vzgoja lažja** zaradi enostavnejše kulture, ki jo je lahko otrok hitro osvojil,
- ✓ je bila družina uporabno sredstvo za spreminjanje in dajanje **medčloveške pomoči**,
- ✓ je družina dajala pravni okvir za sožitje različnih generacij.
- ✓ je bila družina središče **trdne avtoritete, gospodarske in politične moči**; otroci so bili vzgojeni v veliki odvisnosti od ostalih članov,
- ✓ je družina urejala emocionalno, čustveno življenje; **stabilizirala je emocionalnost**.

Danes:

- ✓ v vse kompleksnejši družbi postaja družina čedalje bolj **zahtevna**,
- ✓ družina še vedno uresničuje **koristne funkcije** za družbo in posamezne družinske člane, vendar bolj simetrično,
- ✓ člani sodobne družine težijo k **samostojnosti, enakopravnosti** in v smeri postopne **avtomatizacije**.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

3. VLOGE V DRUŽINI

3.1. VLOGA OČETA

Ugotovitve

- ✚ **kakovost odnosa** med očetom in otrokom je rezultat vrednosti očetove vloge,
- ✚ očetov lik je povezan z **institutom avtoritete**,
- ✚ prisotnost očeta je izredno pomembna pri razvoju otrokove **ustvarjalnosti**, pri doseganju **socialne zrelosti** in njegovem procesu **identifikacije**,
- ✚ pomembno je, da se oče im mati **dopolnjujeta** in nadaljujeta svoji vlogi.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Trendi očetovstva v Sloveniji

(Raziskava fakultete za družbene vede, 2004)

- ✚ **spremembe** v aktivnejšem vključevanju očetov v družinsko delo in skrbi za otroke
 - ✓ na ravni **vrednot, stališč, percepcij novega očetovstva, materinstva,**
 - ✗ veliko manj pa na ravni **dejanskega izvajanja,**
- ✚ slovenski očetje povezujejo aktivno očetovstvo s **prijetnimi opravili** (nega in igra z otroci), veliko manj pa so moški vključeni v ostalo družinsko (še posebej gospodinjsko) delo,
- ✚ tistim očetom, ki se zdi popolnoma samoumevno, da partnerja **enakovredno prispevata k finančnemu blagostanju družine,** se to ne zdi samoumevno pri razdelitvi del v družini,
- ✚ problem aktivnejšega očetovstva je problem širšega družbenega okolja, ki **materinstvo še vedno umešča kot nenadomestljivo vlogo,**
- ✚ prepričanje, da je **vzgoja otrok žensko delo,** da je sodelovanje pri tem nekako nemoško in bi dejansko lahko škodovalo njihovi možatosti,
- ✚ nekateri moški na otroke gledajo kot na žensko zadevo, otrokom so **občasno le "varuške" in ne očetje,**
- ✚ zakonsko določeno, da si lahko **starša delita dopust** za nego in varstvo otroka: le 1,5 odstotka očetov,
- ✚ očetje se v **prvem letu** počutijo kot priveski in so prepričani, da jih otrok v prvem letu ne potrebuje,
- ✚ **idealiziranje materinstva** in izpostavljanje vloge ženske identitete ter izpostavljanje teorije otrokovega razvoja, ki poudarja zgodnjo vez med materjo in otrokom.

Vez med očetom in otrokom je enako pomembna kot vez med materjo in otrokom; očetje so enako pomembni pri skrbi za otroke kakor matere.

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Kakšno funkcijo, vlogo naj ima oče v družini? Kakšne so odlike dobrega očeta?

3.2. VLOGA MATERE

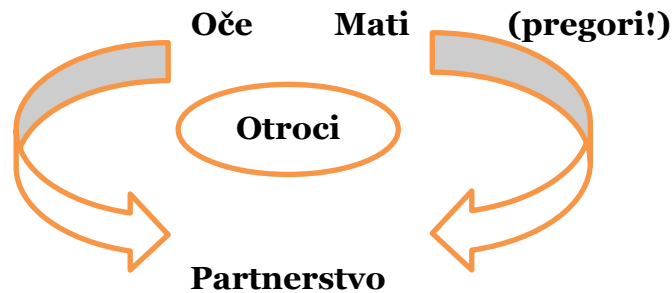
- ✚ mati kot drugi del, ki tvori **institut starševstva**,
- ✚ mati **omili odsotnost** očeta in poskuša nadomestiti njegovo vlogo,
- ✚ v času primarne socializacije je **nenadomestljiva za otroka**, saj vzpodbuja otrokov razvoj, mu daje čustveno podporo, duhovno energijo in opravlja ključne funkcije v institutu gospodinjstva,
- ✚ odsotnost matere ali očeta, posebno matere, pomeni **nestabilnost družine**, še posebej na emocionalnem oziroma čustvenem področju,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ **Cankarjanska mati**, »junakinja požrtvovalnosti do svojih otrok«: vso **odgovornost** tako same, pa tudi družba z idealiziranjem materinstva jim je v veliko pomoč, **preložijo na svoja pleča**.

Kakšen naj bo po vašem lik matere? Naštete nekaj lastnosti, besed, s katerim opišete njeno vlogo v družini?

3.3. PARTNERSTVO

Kvaliteta partnerskega odnosa

Kvaliteta družine

Enoroditeljske družine:

- ✓ eden od staršev prevzame vse starševske funkcije,
- ✓ določene funkcije (še posebno čustvene) drugega partnerja prevzame eden od otrok.

IZVAJANJE

ZA ODRASLIH

Op
pro

šport iz
bje 2007-
anje

Kaj je partnerstvo?

proces
dinamično dogajanje oz. interakcija med dvema
učenje drug od drugega
rast drug ob drugem
spoznavanje dveh kot **posameznikov**
sprajemanje **drugačnih** prepričani vrednot, čustev

Katere so po vaše kvalitete dobrega partnerstva?

3.4. STARŠEVSTVO

Včasih → mama in oče sta **poznala svoje mesto**, zato jima ni bilo potrebno premišljevati o tem, kaj se od njiju pričakuje

Danes → možnost **izbire**, zato je delitev dela odvisna od nenehnih zapletenih pogajanj

Starševstvo = mati + oče

koncept sinergije

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Beseda "sinergija" (gr. "skupno delo"):
medsebojno dopolnjevanje in sodelovanje.

»Če torej s svojo partnerko ali partnerjem **dobro delata skupaj**,
ahko v paru **dosežeta veliko več** kot posamezno«.

Oče in mati sta **učinkovita starša**, če:

- imata dobre medsebojne odnose,
- drug drugemu priznavata avtonomnost,
- sta samostojne osebnosti, ki otroku pomagata, da to postane tudi sam,
- sta zaupljiva in dosledna,
- ločujeta med svojimi potrebami in potrebami otroka,
- poskrbita za priložnosti za razvoj otrokove samostojnosti.

Za **dobro starševstvo**, pa je potrebno vedeti tudi naslednje:

- otroci so obiskovalci, zato je potrebno skrbeti tudi zase,
- ambivalentna čustva do otrok so običajna,
- ozračje v družini se spreminja,
- za vzgojo otrok ni dovolj le ljubezen, potrebno je tudi znanje,
- z otroki naj bi uživali, ne pa trpeli.

Pasti pri pojmovanju **starševstva**:

- družba ženske pripravi, da čutijo, da je **starševstvo del njihove identitete** (dodatna okrepitev z izkušnjo nosečnosti in poroda),
- po rojstvu, razen dojenja, ima **oče** vse možnosti, da je **enakovreden starš**,
- če **glavno krmilo** pri vzgoji otroka prevzame **partnerka**, se oče izogiba svoji starševski odgovornosti in zamudi zelo veliko priložnosti za gradnjo odnosa z otrokom.

Biti oče, ni nič drugega kot odnos z otrokom.
To, da se moškemu rodi otrok, ga še ne naredi očeta.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- otroci potrebujejo intimno sodelovanje obeh staršev,
- **mame**, ki same nosijo vso **odgovornost**, se sčasoma **izčrpajo in** postanejo zelo **jezne**, kar slabo vpliva tako na partnersko razmerje kot na starševstvo,
- na otroke oče **ne bo imel vpliva**, če se jim bo posvečal le kadar se mu bo zahotelo ali kadar bo “varuška” ali zgolj pri prijetnih opravilih kot je npr. igranje,
- biti dober starš je torej stvar **osebne odločitve**,
- če je en izmed staršev “korak zadaj”, bo tudi **osebno nazadoval**, kar bo vplivalo na kakovost partnerskega razmerja in recipročno nazaj na kakovost starševstva.

Rojstvo otroka Imeniten starš

nimamo druge izbire
Moramo osvojiti znanja in izkušnje
za uspešno starševstvo (s pomočjo partnerja)

Otroci

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ so “programirani”, da imajo **radi oba** starša,
- ✓ imajo **svoje potrebe** in če le-te niso zadovoljene, bodo pomanjkanje čutili skozi celotno življenje,
- ✓ velikokrat **krivdo prenesejo nase** in se ne počutijo vredne ljubezni,
- ✓ zaradi nezadovoljenih potreb in pomanjkanja varnosti in zaščite, lahko razvijejo **problematično vedenje** ter celo telesne simptome.

vlogo?

Ali je starševstvo le domena matere? Zakaj naj bi si starša delila starševsko

3.5. STARI STARŠI

- ✓ **podporniki in varovalci** iskanj in učenja mlade družine,
- ✓ **odločajo** starši,
- ✓ babica in dedek **vprašata, predlagata**, se dogovarjata, posvetujeta in se pogajata,
- ✓ **ne učiti** mlade, kako ravnati,
- ✓ mlade **podprejo tam**, kjer to znajo, zmorejo in si želijo; na način, kot mladi prosijo in stari starši želijo in zmorejo.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

**DELOVNI
POGOVORI**

spodobnost za **ljubezen, pogajanje in konflikt**

povedo, razčistijo, preverijo, na novo dogovorijo

Ali se spomnite starih staršev? Kaj ste se naučili od njih? Po čem se ju spominjate?

3.6. MOČ IN HIERARHIJA V DRUŽINI

“Zmožnost posameznika, da **vpliva** na vedenje drugih”, pri čemer je vpliv lahko tak, da:

- ✓ doseže spremembo vedenja ali
- ✓ spremembo vedenja prepreči ali zavira.

STARŠI

SPOŠTOVANJE, SLEDENJE otrok

oblike moči

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Katere so ravni moči?

- + **legitimna moč**
izhaja iz samega položaja, vloge, statusa

- + **referenčna moč, karizma**
izhaja iz osebnostnih lastnosti, zaradi kateri se ljudje z njim poistovetijo, ga spoštujejo in zato sledijo njegovemu vodstvu

- + **moč experta, strokovnost**
izhaja iz strokovnosti, znanja in odtod tudi spoštovanje

- + **informacijska moč**
vezana je na količino informacij in način, s se katerim le-te delijo,

- + **moč nagrad**
izhaja iz možnosti, da nagradi in iz pričakovanja drugih da bodo nagrajeni

- + **moč kaznovanja**
izhaja iz prepričanja o možnosti kaznovanja, kar povzroča strah

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

MOČ POLOŽAJA

Nagrajevanje

Kaznovanje

Legitimnost

Informacijska
moč

MOČ OSEBNOSTI

Strokovnost

Referenčna moč
(karizma)

S kakšno obliko moči naj bi starša dosegla, da jima otroci sledijo?
Katere so pasti večinoma uporabljajo straši pri vzgoji?

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Hierarhija v družini mora biti jasna in trdna:

- ker je pogoj za **uspešno delovanje** skupine oziroma družine,
- če nadrejeni in podrejeni podsistemi niso jasno oblikovani, sistem oziroma družina **razpade**,
- najboljša možnost je močna koalicija **enakopravnih staršev** (redkost),
- daje otroku dovolj varnosti**, da jo lahko **preizkuša** in da lahko tudi **izraža** močna čustva in se jih s tem uči obvladovati (“razbija po zidu in se zid ne podre”),
- če starša nista enakopravna pa je bolje, da prevzame **vodstvo oče**.

Zakaj?

proces otrokovega postopnega konstruktivnega **vključevanja v svet** in spoznavanja, odkrivanja **svojih meja:**

- Otrok doživlja sebe kot vse.
- Ugotovi, da ni tako in doživlja mater kot vsemogočno.
- Spozna, da tudi mati ni bog, ampak se prilagaja očetu.
- Tudi oče je vključen v družbo, torej tudi on ni bog.

Otrok potrebuje **odvisnost od staršev**/njihovo moč, hkrati pa tudi možnost, da se uči **enakopravnega** sodelovanja, spoznavanja in dogovarjanja.

Kakšna je razlika med tradicionalno in sodobno družino (glede vloge očeta, matere, položaj otrok, dolžnosti, ekonomski položaj, socializacija)

Tradicionalna družina

Sodobna družina

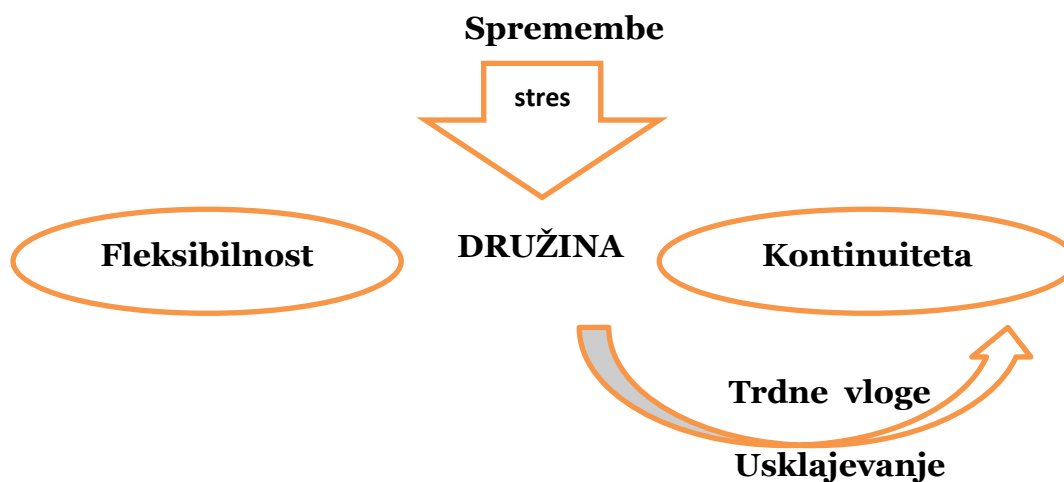
IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3511-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

3.7. FLEKSIBILNOST, KONTINUITETA, AVTONOMIJA IN POVEZANOST

Uspešne in zdrave DRUŽINE

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

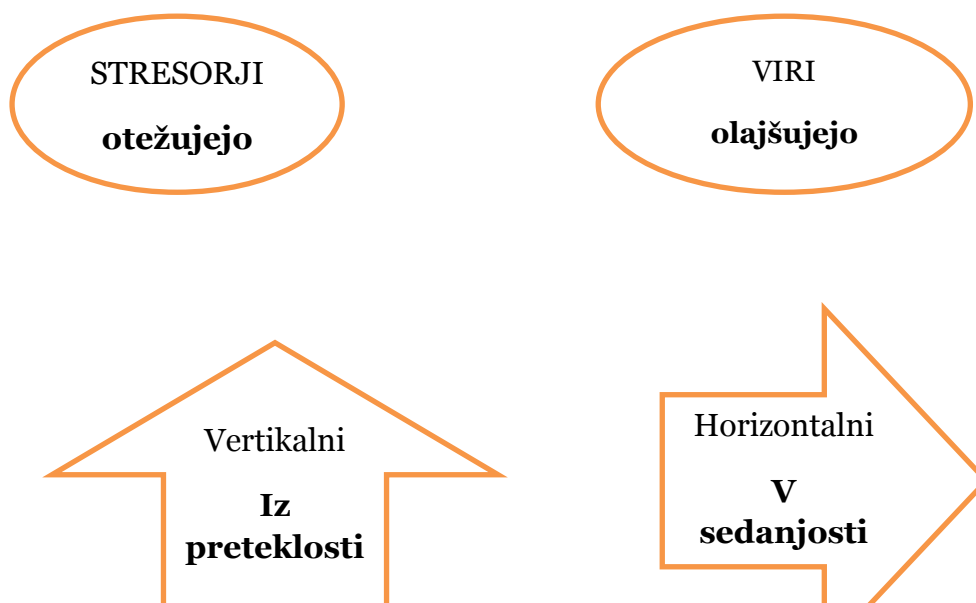

Katere so razlike med družino nekoč in danes? Pogovorite se o razlikah in njihovih posledicah.

Družina nekoč	Družina danes

3.8. VPLIV NA DRUŽINSKI SISTEM

Schneewid (1992) opisuje **stresorje in vire**, ki vplivajo na razvoj družine.

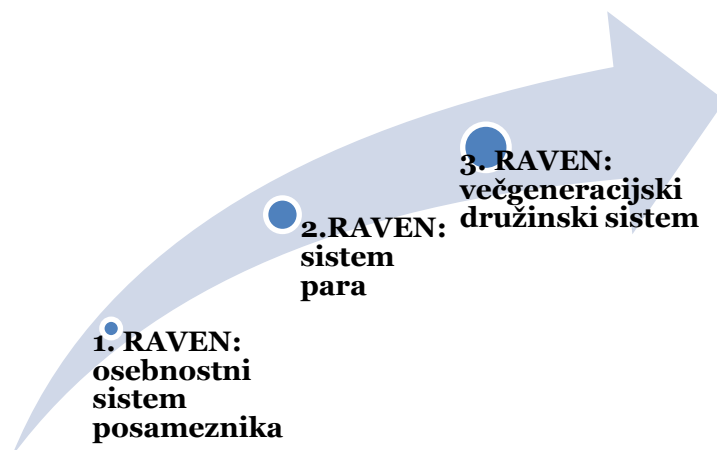

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Stresorji in viri vplivajo na **več ravneh**:

V spodnjo skico umestite stresorje, ki vplivajo na družinsko življenje!

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

3.9. ZDRAVA DRUŽINA

Zdrava družina je družina, ki uspešno in kvalitetno opravlja svoje **funkcije**, od najpreprostejših do zelo kompleksnih, kot so:

- krepitev mentalnega zdravja svojih članov,
- individualizacija,
- integracija,
- razvijanje sposobnosti za konflikt...

Odlike zdrave družine navaja R. Skynner (1982):

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

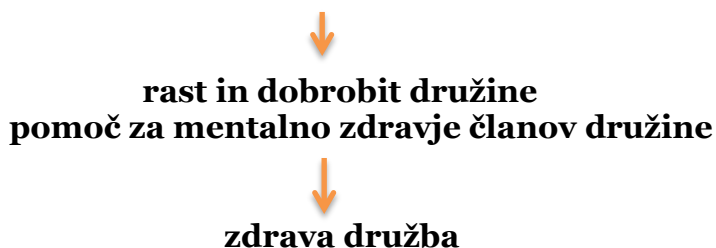
Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Katere so po vašem prepričanju odlike zdrave družine?

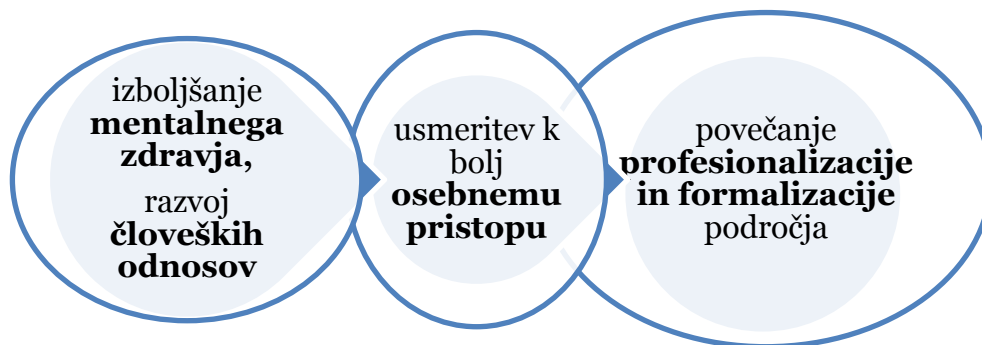
3.10. IZOBRAŽEVANJE ZA DRUŽINSKO ŽIVLJENJE

»katerakoli **aktivnost** katerekoli **skupine ali medija** z namenom posredovanja **informacij** v zvezi z družinskimi odnosi in dati ljudem **priložnost**, da pristopijo k njihovim sedanjim in prihodnjim **družinskim odnosom z večjim razumevanjem.**«
(Vanier Institute of the Family 1971, po Titmus 1989).

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Trendi v izobraževanju za družinsko življenje

Preveč **učenja o družinah**, namesto **učenja v družinah!**

Izvajalci izobraževanj

- verske, socialne in profesionalne organizacije,
- množični mediji,
- šole in univerze.

Tematika izvedenih izobraževanj:

- ✓ **načrtovanje družine**, uravnavanje rojstev in prenatalna nega (v razvijajočih se deželah povezano s programi opismenjevanja),
- ✓ **starševske spretnosti**
- ✓ izboljševanje **ekonomskega položaja**
- ✓ spremembe v načinu starševstva (večja vloga očetov, vpliv medijev,...)
- ✓ **prehrana in skrb za zdravje**, ter vzgojo in razvoj otrok,
- * manjka dimenzija **medosebnih odnosov v družini**, še posebej odnosov med partnerjema.

Katere vrste izobraževanj za družinsko življenje so, po vaši presoji, potrebna in bi se jih udeležili?

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

3.11. STATISTIČNI PODATKI O DRUŽINAH V SLOVENIJI

Statistični urad RS za Slovenijo: stanje 1.1. 2012

Statistična definicija družine

življenjska skupnost najmanj dveh oseb v okviru zasebnega gospodinjstva:

- ✓ **starši** (obeh ali enega) in **otrok/ci**, ki živijo z njima oziroma z enim od staršev (starost otrok ni omejena, vendar pa ti nimajo svoje družine oziroma ne živijo v zunajzakonski skupnosti),
- ✓ **moški in ženska**, ki sta sklenila zakonsko zvezo,
- ✓ **partnerja**, ki živita v **zunajzakonski skupnosti**.

Podatki o družinah:

- ✚ največ (237.000) med družinami je **družin zakoncev z otroki**; vendar trend padanja od leta 1991,
- ✚ povečanje (za 10.000) števila **družin zakoncev brez otrok**: v primerjavi z letom 2002
 - odrasli otroci vzpostavivijo lastne družine
 - 11%: žena ni oz. še ni rodila

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ četrtino vseh družin je **enostarševskih**:
 - družin matere z otroki 21,1 %,
 - družin očetov z otroki pa 4,1 %.

- ✚ delež **otrok, rojenih v zunajzakonski skupnosti** oz. neporočenim staršem, se stalno povečuje in že presega polovico letnega števila rojstev: v desetletju iz 29.000 na 49.000,

- ✚ v družinah **zakonskih parov** je v povprečju **več otrok** kot v družinah zunajzakonskih partnerjev: povprečno število otrok, ki živijo z neporočenima staršema se je povečalo z 1,51 na 1,59,

- ✚ slovenske družine imajo **povprečno samo 1,18 otroka**,

- ✚ prevladujejo **družine z enim otrokom** (54 %), **družin z dvema otrokoma je 37 %**. Družine z velikim številom otrok so tako rekoč izginile (družin z 8 ali več otroki je v Sloveniji le 65),

- ✚ v **39 %** vseh družin je vsaj **en otrok mlajši od 18 let**, v 32 % vseh družin so vsi otroci mlajši od 18 let,

- ✚ vsaka **petindvajseta dvostarševska družina z otroki je vzpostavljena družina** (v vzpostavljeni družini prebiva poleg obeh staršev vsaj en otrok, ki ni njun skupen biološki otrok).

Kako komentirate podatke?

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

3.12. ZAKONSKE PODLAGE, KI UREJAJO PODROČJE DRUŽINE

3.12.1. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Ur. l. RS, 69/04 in spremembe)

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Družina: življenjska skupnost staršev in otrok, ki zaradi koristi otrok uživa posebno varstvo

Zakonska zveza: z zakonom urejena življenjska skupnost moža in žene, njen pomen je v zasnovanju družine

Pravice in dolžnosti

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ Starši imajo pravico in dolžnost, da z neposredno skrbjo, s svojim delom in dejavnostjo zagotavljajo uspešen telesni in duševni razvoj svojih otrok.
- ✓ Zaradi zdrave rasti, skladnega osebnostnega razvoja in usposobitve za samostojno življenje in delo imajo starši pravice in dolžnosti, da skrbijo za življenje, osebnostni razvoj, pravice in koristi svojih mladoletnih otrok. Te pravice in dolžnosti sestavljajo **roditeljsko pravico**.
- ✓ Roditeljska pravica pripada skupaj **očetu in materi**.
- ✓ Pravice in dolžnosti otrok do njihovih staršev in sorodnikov ter pravice in dolžnosti staršev in sorodnikov do otrok so enake ne glede na to, ali so otroci rojeni **v zakonski zvezi ali izven nje**.

Otrokova korist

- ✓ Starši, druge osebe, državni organi ter nosilci javnih pooblastil morajo v vseh dejavnostih in postopkih v zvezi z otrokom skrbeti **za otrokovo korist**.
- ✓ **Starši delajo** v otrokovo korist, če zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki ga okolje sprejema in odobrava in ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka ob upoštevanju njegove osebnosti in želja.

Varstvo mladoletnih

- ✓ **Država** zagotavlja varstvo mladoletnim otrokom vselej, kadar je ogrožen njihov zdrav razvoj in kadar to zahtevajo druge koristi otrok.

Posvojitve

- ✓ S posvojitvijo kot posebno obliko varstva mladoletnih otrok nastane med posvojiteljem in posvojencem enako razmerje, kot je med starši in otroci.

Rejništvo

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ Rejništvo je posebna oblika varstva otrok, ki jim je potrebna oskrba in vzgoja pri osebah, ki niso njihovi starši.

Skrbništvo

- ✓ Skrbništvo je posebna oblika varstva mladoletnikov, za katere ne skrbijo starši, in polnoletnih oseb, ki niso sposobne same skrbeti zase, za svoje pravice in koristi.

Zakonska zveza

- ✓ **Dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske**, ki nista sklenila zakonske zveze, ima zanju enake pravne posledice po tem zakonu, kot če bi sklenila zakonsko zvezo, če ni bilo razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna; na drugih področjih pa ima taka skupnost pravne posledice, če zakon tako določa.
- ✓ Zakonska zveza temelji na **svobodni odločitvi** skleniti zakonsko zvezo, na obojestranski čustveni navezanosti, vzajemnem spoštovanju, razumevanju, zaupanju in medsebojni pomoči.
- ✓ V zakonski zvezi sta zakonca enakopravna.
- ✓ Za sklenitev zakonske zveze je potrebno, da **dve osebi različnega spola** izjavita pred pristojnim državnim organom na način, določen z zakonom, svoje soglasje, da skleneta zakonsko zvezo.
- ✓ Zakonska zveza ni veljavna brez **svobodne privolitve** bodočih zakoncev; svobodne privolitve ni, če je bila privolitev izsiljena ali dana v zmoti.
- ✓ Zakonca sta se dolžna vzajemno **spoštovati, si zaupati** in si medsebojno pomagati.
- ✓ Zakonca svobodno odločata o **rojstvu otrok**. Do otrok imata enake pravice in dolžnosti.
- ✓ Vsak zakonec si prosto izbira **poklic in delo**.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ **Kraj skupnega bivališča** določata zakonca sporazumno.
- ✓ O **skupnih zadevah** odločata zakonca sporazumno.
- ✓ Za **preživljanje družine** prispevata zakonca v sorazmerju s svojimi zmožnostmi.
- ✓ Zakonec, ki nima sredstev za življenje, pa brez svoje krivde ni zaposlen, ima pravico, da ga drugi **zakonec preživlja**, kolikor je to v njegovi moči.

Premoženjska razmerja med zakonci

- ✓ Premoženje, ki ga ima zakonec ob sklenitvi zakonske zveze, ostane njegova last in z njim samostojno razpolaga.
- ✓ Premoženje, ki ga zakonca pridobita z delom v času trajanja zakonske zveze, je njuno skupno premoženje.
- ✓ Skupno premoženje **se razdeli**, če zakonska zveza preneha ali se razveljavi.

Prenehanje zakonske zveze

- ✓ Zakonska zveza preneha s smrtjo enega zakonca, z razglasitvijo enega zakonca za mrtvega in z razvezo zakonske zveze.

Ugotavljanje očetovstva

- ✓ Za očeta otroka, rojenega v zakonski zvezi ali v dobi tristo dni po prenehanju zakonske zveze, **velja mož otrokove matere**.
- ✓ Za očeta otroka, ki ni rojen v zakonski zvezi, velja tisti, ki **otroka prizna** za svojega ali čigar očetovstvo se ugotovi s sodno odločbo.
- ✓ Oče otroka, rojenega izven zakonske zveze, je dolžan po svojih možnostih **prispevati k stroškom** zaradi nosečnosti in poroda ter k stroškom za

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

preživljanje matere pred porodom in po porodu, dokler se mati ne more zaposliti.

Pravice in dolžnosti staršev ter otrok

- ✓ Starši morajo svojim otrokom **omogočiti pogoje** za zdravo rast, skladen osebnostni razvoj in usposobitev za samostojno življenje in delo.
- ✓ Starši so dolžni svoje otroke **preživljati, skrbeti** za njihovo življenje in zdravje in jih **vzgajati**.
- ✓ Starši so dolžni po svojih močeh skrbeti za **šolanje** in strokovno izobrazbo svojih otrok glede na njihove sposobnosti, nagnjenja in želje.
- ✓ Otrok se ne sme dati v varstvo in vzgojo osebi, ki ne sme biti skrbnik.
- ✓ Če starša ne živita ali ne bosta več živela skupaj, se morata sporazumeti o **varstvu in vzgoji** skupnih otrok v skladu z njihovimi koristmi. Sporazumeta se lahko, da imata oziroma obdržita oba varstvo in vzgojo otrok ali da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali da so eni otroci pri enem, drugi pri drugem od njiju. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo.
- ✓ Če starša ne živita ali ne bosta več živela skupaj, se sporazumeta o **preživljanju** skupnih otrok. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo.
- ✓ Otrok ima pravico do **stikov z obema staršema**, oba starša imata pravico do stikov z otrokom. S stiki se zagotavljajo predvsem otrokove koristi.
- ✓ Otrok ima pravico do **stikov z drugimi osebami**, s katerimi je družinsko povezan in nanje osebno navezan, razen če je to v nasprotju z otrokovo koristjo. Šteje se, da so take osebe predvsem otrokovi stari starši, bratje in sestre, polbratje in polsestre, nekdanji rejniki, prejšnji ali sedanji zakonec oziroma zunajzakonski partner enega ali drugega od njegovih staršev.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Roditeljska pravica

- ✓ Roditeljsko pravico izvršujeta **starša sporazumno** v skladu z otrokovo koristjo. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo.
- ✓ Če eden od staršev ni več živ ali ni znan, ali če mu je odvzeta roditeljska pravica, ali če mu je odvzeta poslovna sposobnost, pripada roditeljska pravica **drugemu od staršev**.
- ✓ Roditelju, ki **zlorablja** roditeljsko pravico, ali je otroka zapustil, ali je s svojim ravnanjem očitno pokazal, da ne bo skrbel za otroka, ali drugače hudo zanemarja svoje dolžnosti, se odvzame roditeljska pravica s sodno odločbo.
- ✓ Roditeljska pravica preneha s **polnoletnostjo** otroka, to je, ko dopolni osemnajst let, ali če mladoletnik pred polnoletnostjo sklene zakonsko zvezo.

Dolžnost preživljanja

- ✓ Starši so dolžni **preživljati** svoje otroke do polnoletnosti, tako da v skladu s svojimi sposobnostmi in zmožnostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj.
- ✓ Če se otrok **redno šola**, pa tudi če se redno šola vpisan na izredni študij, so ga starši dolžni preživljati tudi po polnoletnosti, vendar največ do dopolnjenega šestindvajsetega leta starosti.
- ✓ Otroka iz prejšnjih odstavkov, ki je sklenil zakonsko zvezo ali živi v zunajzakonski skupnosti, so starši dolžni preživljati le, če ga ne more preživljati zakonec ali zunajzakonski partner.
- ✓ Polnoletni otrok je dolžan po svojih zmožnostih **preživljati svoje starše**, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti.
- ✓ Polnoletni otrok ni dolžan preživljati tistega od staršev, ki iz neopravičenih razlogov ni izpolnjeval preživninskih obveznosti do njega.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ Zakonec ali zunajzakonski partner sta dolžna preživljati **mladoletnega otroka svojega zakonca** ali zunajzakonskega partnerja, ki živi z njima, razen če je otroka sposoben preživljati ta ali drugi od staršev.

3.12.2. Konvencija o otrokovih pravicah, sprejeta od Generalne skupščine Združenih narodov z resolucijo št. 44/25 z dne 20. novembra 1989, veljati je začela 2. septembra 1990.

Otrok

- ✓ mora biti takoj po rojstvu **vpisan v rojstno matično** knjigo
- ✓ ima od rojstva pravico do **imena**,
- ✓ ima pravico pridobiti **državljanstvo**,
- ✓ ima po možnosti pravico, da pozna svoje starše in da le-ti skrbijo zanj,
- ✓ države podpisnice jamčijo, da otrok ne bo proti volji **staršev ločen od njih**, razen če je takšna ločitev nujna za otrokovo korist,
- ✓ države podpisnice določajo, da noben otrok ne sme biti izpostavljen samovoljnemu ali nezakonitemu **vmešavanju v njegovo zasebno življenje**, družino, dom ali dopisovanje, niti nezakonitim napadom za njegovo čast in ugled,
- ✓ države podpisnice konvencije bodo zagotovile priznanje načela, da sta **oba starša enako odgovorna za otrokovo vzgojo in razvoj**; starši ali zakoniti skrbniki imajo glavno odgovornost za otrokovo vzgojo in razvoj, otrokove koristi so njihova poglavitna skrb,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ otok, ki je začasno ali za stalno prikrajšan za svoje družinsko okolje ali katerega koristi ne dopuščajo, da bi še naprej ostal v tem okolju, ima pravico do **posebnega varstva in pomoči**, ki mu jo zagotovi država.

4. KAKO KOMUNICIRAMO V DRUŽINI

4.1. SPLOŠNO O KOMUNIKACIJI

4.1.1. Kaj je komunikacija

Doba informacijske tehnologije → elektronska pošta, internet

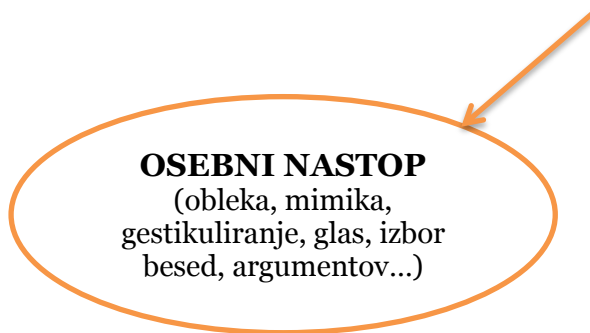
Pomembne, usodne odločitve

Prodajalci, managerji, iskalci zaposlitve

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Kako **pridobiti skupino** (vodstveno skupino podjetja, kupce, delavce...)?

Večja je skupina

Več ugovorov, pripomb, kritik

Težja je uveljavitev

Komunikacija

Odloča še vedno, in tudi bo,
človek, ki stoji za izdelki ali nalogami, ki jih je treba rešiti;
človek, ki bi mu radi **zaupali** in za katerega **verjamemo**,
da obvlada svojo nalogo.

proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Kaj je dobra komunikacija?

- ✚ umetnost **pridobivanja in prepričevanja** drugih,
- ✚ umetnost »ne« drugih **spremeniti v »da«**,
- ✚ umetnost delavce **voditi** in jih narediti uspešne,
- ✚ umetnost **sproščene nastopanja**, s pravim tempom govora, pravim glasom in učinkovito držo telesa,
- ✚ umetnost pravilnega **oblikovanja in posredovanja misli**,
- ✚ nauk o človekovem **učinku** na druge,
- ✚ komunikacijo obvladati pomeni **biti uspešen**.

10 ZAPOVEDI ZA BOLJŠE SPORAZUMEVANJE

Ne začnimo pogovora, dokler ne vemo, kaj bi radi povedali.

Govorimo jasno in se izogibajmo dvoumnim besedam.

V pogovoru uporabljajmo **dejstva in čustva**.

Pozorno **poslušajmo** sogovornika.

Spremljajmo sogovornikovo **neverbalno komunikacijo**.

Ne oddaljujmo se od **bistvene vsebine** pogovora.

Prepričajmo se, ali nas je sogovornik **pravilno razumel**.

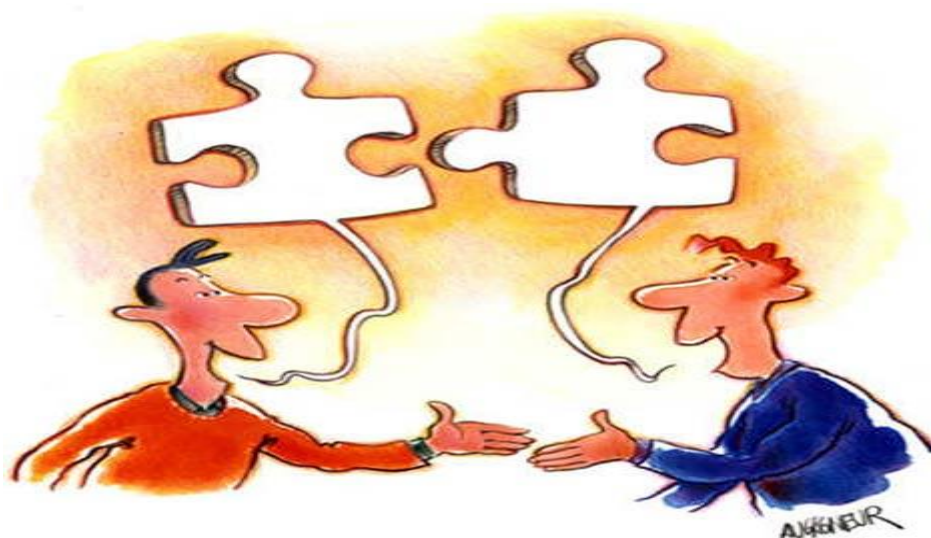
Bodimo pripravljeni **dodatno razložiti** svoje misli.

Zavedajmo se, da **zbujajo naše besede** pri drugih drugačne predstave, čustvene povezave in pomene kot pri nas samih.

S kom vse komuniciram? Ali z vsemi ljudmi komuniciram na enak način?
Opišite nekaj situacij v katerih komunicirate na različne načine?

4.1.2. Komunikacijska pot

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Komuniciranje = prenašanje **sporočil** med **oddajniki** in **sprejemniki** po določeni **komunikacijski poti**,

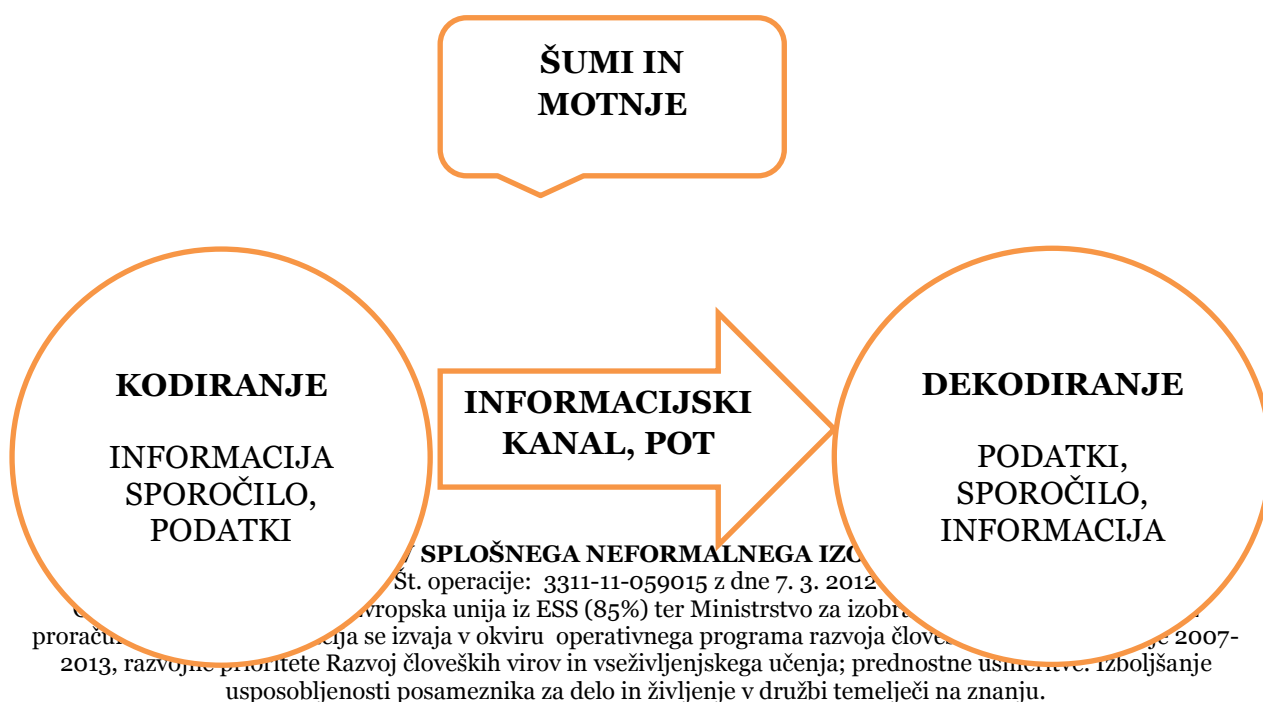

sestavni deli komuniciranja:

- ✚ pošiljatelj,
- ✚ sprejemnik,
- ✚ informacija, sporočilo,
- ✚ komunikacijska pot.

Na komunikacijski poti se lahko pojavijo **šumi in motnje**, ki ovirajo, onemogočajo komunikacijsko pot.

Povratna informacija pa je tista informacija, ki pride od sprejemnika nazaj do pošiljatelja.

Dva prostovoljno izbrana udeleženca bosta odigrala dialog (eden bo prevzel vlogo knjižničarja, drugi pa bo oseba, ki si želi izposoditi knjigo in se mora najprej vpisati). Razgovor poteka prosto, osebi ga sami vodita. Ostali udeleženci opazujte razgovor in spremljajte kdo je pošiljatelj, kdo sprejemnik, bodite pozorni kako potekajo informacije, povratne informacije, kateri so bili morebitni šumi oziroma motnje v pogovoru. Razgovoru sledi njegova skupna analiza!

4.1.3. Motnje v komunikaciji

Zavedajmo se, da zbujajo **naše besede** pri drugih **drugačne predstave, čustvene povezave in pomene** kot pri nas samih. Neprestano se izpolnjujemo v sporazumevanju.

Sposobnost dojetanja
človekov spomin in sposobnost predelovanja informacij v možganih sta precej omejena (max. 7 besed)

Nerazumljivi in nejasni izrazi
pretirano kopičenje strokovnih izrazov, neznanih pojmov, uporaba žargona, slenga, večpomenskih besed, narečnih izrazov slabi

Preusmerjena in razbita pozornost

ljudje se lahko osredotočimo le na eno vsebino, sogovornika naenkrat; ko nam dvoje ljudi hkrati sporoča dve različni informaciji, si verjetno ne bomo zapomnili nobene

AN NE
311-11
S (85%) ter ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz
operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-
in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje
delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

ASLIH

Psihološke motnje

ne kot psihološke okvare, obolenja, ampak kot dejstvo, če o nekemu mislimo slabo, bomo tudi njegove informacije smatrali za nezanesljive

Ostale motnje

motnje okolja
(hrup, svetloba, vročina, smrad),
organske motnje
(okvare sluha, vida...),
motnje medija
(napake in okvare na napravah, ki skrbijo za prenos informacij)

Zmedenost, trema, strah

če je strah pred javnim nastopanjem zelo močen, informacije posredujemo neustrezno in zmedeno, brez repa in glave

Kompozicija informacije

Sporočila lahko tolmačimo na več različnih načinov (na tri zastavljena vprašanja lahko odgovorimo enako).
Prepričajmo se, da sporočila niso dvoumna!

Prebrala vam bom 20 besed, vi pa jih zapišite kolikor se jih spomnite.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <p>Koliko besed sem se zapomnil? _____</p>

»Vem, da verjameš, da si razumel, kar ti misliš, da sem rekel, toda nisem popolnoma prepričan, da se zavedaš, da tisto, kar si slišal, ni tisto, kar sem ti nameraval sporočiti.«

Kaj je želel sporočiti sporočevalec?

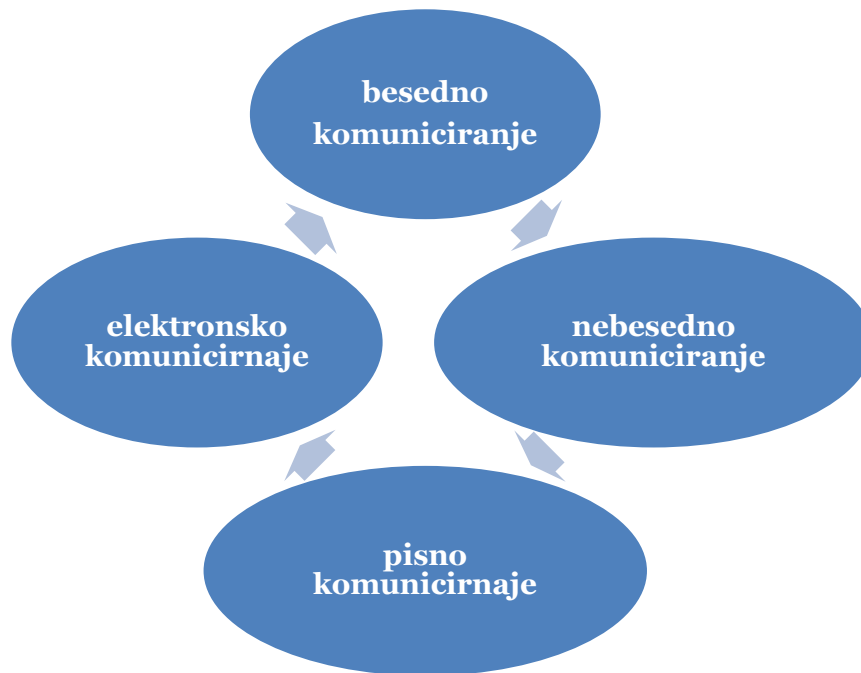
4.1.4. Načini komuniciranja

Najpogosteje uporabljamo za komuniciranje **verbalne (besedne in nebesedne) simbole**, ki sestavljajo informacijo.
Glede na to ločimo naslednje načine komuniciranja:

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Besedno komuniciranje

- ✚ govorjenje,
- ✚ formalni razgovor med dvema osebama,
- ✚ razgovore v skupini,
- ✚ neformalne govornice.

Prednosti:

- hitrost,
- običajno obsega tudi povratne informacije
- omogoča sočasno komuniciranje z več ljudmi.

Slabosti:

- pokažejo se takrat, kadar se sporočilo prenaša preko večjega števila ljudi.

Nebesedno komuniciranje

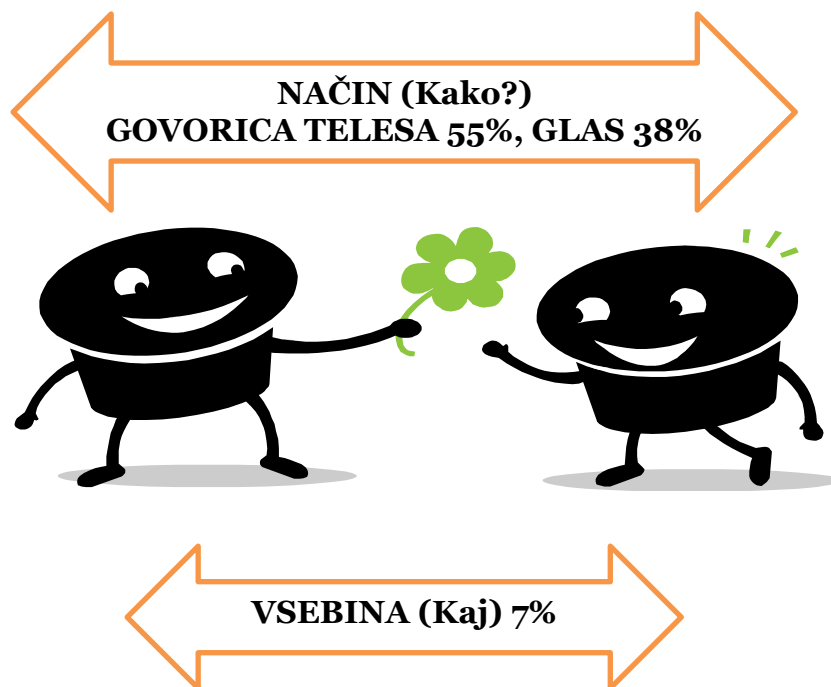
- ✓ najstarejši način komunikacije med ljudmi.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

KOMUNIKACIJSKI MODEL

Zvok: ritem, glasnost, dinamika govora.

Nebesedno komuniciranje: govorica telesa (drža, kretnje, mimika, pogled), prostor, čas, dotik in vonj, čustva (napadalnost, sramežljivost, bojazen, veselje, jezo...).

Pisno komuniciranje

- ✚ preko pisem,
- ✚ časopisov in revij,
- ✚ oglasnih desk...

Prednosti:

- trajnost,
- jasnost in nazornost sporočila,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- daje možnost kasnejšega preverjanja.

Slabosti:

- bolj zamudno,
- zahteva natančnost,
- ni takojšnje povratne informacije,
- pošiljatelj ne ve, če je prejemnik sporočilo sprejel in ga razumel.

Spodaj je zapisanih nekaj pravil, ki jih moramo upoštevati pri pisnem komuniciranju. Pri vsakem pravilu se skriva napaka. Odkrijte jih!

- ✚ Velike Začetnice Uporabljajte po Pravopisu.
- ✚ Uporabljajte veznike, kateri so pravilni.
- ✚ Ko omenjate dve osebe, uporabljajte dvojino.
- ✚ Popačenke iz drugih jezikov sigurno ne pašejo v lepo slovenščino.
- ✚ Predloga z in s uporabljajte v skladu z pravili.
- ✚ Da nebi kdaj pisali skupaj besed, ki se pišejo narazen ali na sprotno.
- ✚ Če uporabljate tujke, jih uporabljajte akvaduktno.
- ✚ In ne prepogosto začenjati stavka z veznikom ali predlogom. Ker to ni lepo.
- ✚ Pri pisanju pišite tako, da bo to, kar pišete, zapisano za tiste, ki bodo to brali, tako, kot oni pričakujejo; naj jim ne bo nerazumljivo in nejasno, saj tako ne bodo mogli razumeti, kar bi si razumeti želeli, skratka: pišite jasno, poleg tega naj stavki tudi ne bodo predolgi, da ne bodo pretežki - dolžina naj bo samo tolikšna, da pri glasnem branju med enim stavkom ni treba na novo zajeti sape.
- ✚ Pri pisanju ne uporabljajte vulgarnih izrazov, saj lahko vse zajebajo.
- ✚ Starinske besede so bržčas zanimive in kakopak popestrijo besedilo, vendar v preveliki meri zbog njih besedilo ne zveni dobro nego malone nejasno.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ Ne menjavajte časov po nepotrebem, saj ste s tem, ko boste tako zapisali, naredili veliko slogovno napako.
- ✚ Pridevnike stopnjujemo na dva načina; uporabimo bolj pravilnejšega.
- ✚ Pomnite: za ločilom je vedno presledek, razen če je desnostično.
- ✚ Pred oddajo tekst se enkrat preglejte, da izločimo tipografske napake.
- ✚ Če boste uporabljali za prihodnjik pomožni glagol, bo bila vaša tovarišica iz prvega razreda zelo razočarana.
- ✚ Ali res ne gre brez pretirane rabe vprašajev in klicajev!!!!!!!!!!?!?!?!?
- ✚ Izogibajte se manj znanim okrajšavam, saj jih večina prebivalcev, zavedenih v CRP, ne bo razumela.
- ✚ V vaših pisnih izdelkih pazite na uporabo povratno svojilnega zaimka.
- ✚ V prid dobremu stilu rabite doma vedno držati SSKJ, da preverite, zakaj je temu tako. Vaši bralci morajo vedeti, zakaj se gre, brez da bi gledali v slovarje.
- ✚ Kar se tiče tako imenovanih mašil, pravzaprav priporočamo, da se jih v bistvu pač izogibate.
- ✚ Pomembno je, da v bogatem slovenskem besedišču zadanete ustrezno besedo in se ne prevarite.
- ✚ Nekatere besede se ne sklanjajo, zato je v večih primerih bolje, da s pisanjem prekinete, preverite pravila in nadaljujete šele po parih urah.
- ✚ Treba je razlikovati med nedoločnikom in namenilnikom, drugače gre vse skupaj rakom žvižgati.
- ✚ Prevodi iz tujih jezikov ne smejo biti narejeni dobesedno, sicer so lahko patetični.
- ✚ Hrvatizmi: Valjda se jih ne sme preveč uporabljati, ker kao izgledajo grdo.
- ✚ V doglednem terminu se naučite zgledega naglaševanja terminov.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

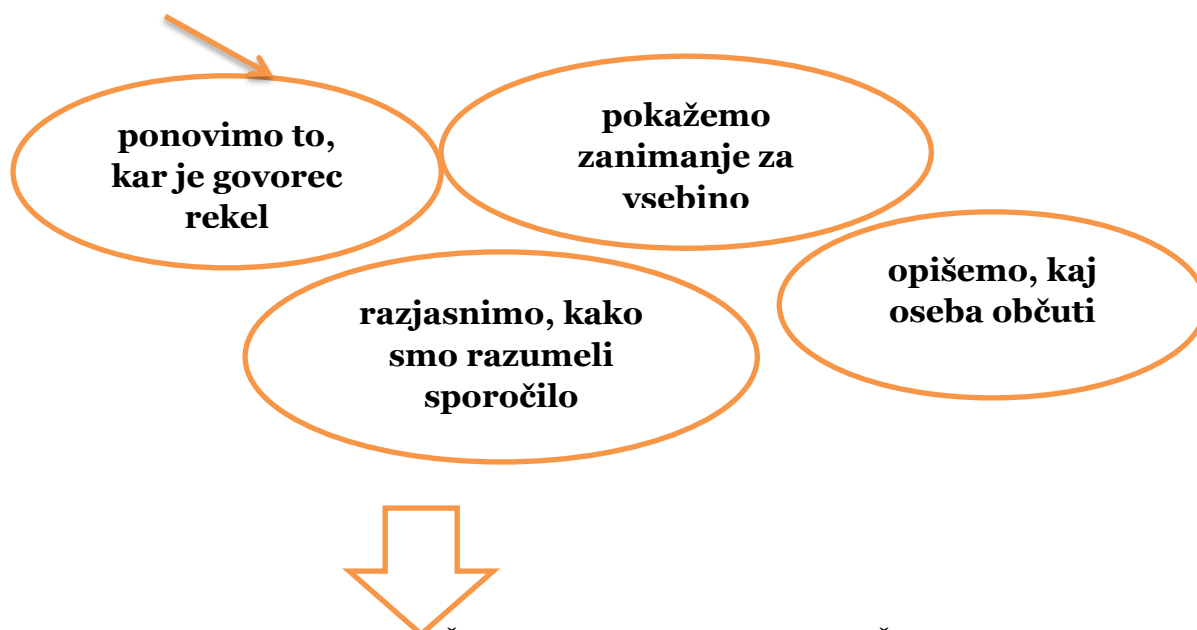
- ✚ Kratki stavki - priporočamo? Ne! Običajno so grdi. Nerazumljivi. Čim manj!
- ✚ Naučite se pravilno sklanjati množinske samostalnice, da ne bodo vsi mislili, da ste brez možgan.

4.1.5. Poslušanje kot del komunikacije

Poznamo dve obliki poslušanja:

- **pasivno (molčanje),**
- **aktivno.**

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

»Tomaž, rekel si, da te Miha ne mara. Če te prav razumem, ti ni hotel posoditi igrač. Mi lahko poveš kaj več o tem dogodku? Zdi se mi, da si zaradi tega žalosten.«

Za spodaj opisano situacijo oblikujte odziv poslušalca, ki aktivno posluša?
Situacija: Marko je pravkar odprl pismo, ki ga je prinesel poštar. Bil je odgovor na njegovo vlogo za zaposlitev. Vloga je bila ena izmed mnogih, ki so bile zavrnjene. S kakšnimi besedami bi se na opisano situacijo odzval poslušalec, ki aktivno posluša?

Dve osebi naj igrata dialog, v katerega morata vključiti čim več aktivnega poslušanja. Oseba A bo zdravnik in oseba B bo pacient.
Pacient pride k zdravniku in mu potarna: *»Grozno me boli glava, velikokrat se mi pojavijo modre pike in mi postane slabo, tudi bruham. Zaradi tega ne morem normalno opravljati dela v službi in opravljati vsakodnevnih opravil. Počutim se ničvrednega.«*
Zdravnik odgovori: ...

4.1.6. Enosmerna komunikacija

1. Kaj je to enosmerna komunikacija?
2. Ali ste že doživeli enosmerno komunikacijo?
3. Zapišite prosim situacijo, v kateri ste bili vi tisti, ki niste govorili. Kakšni so bili vaši občutki?
4. Opišite prosim situacijo, v kateri ste bili vi tisti, ki so ga drugi poslušali. Kako ste se počutili?
5. Razmislite, v katerih življenjskih situacijah komunikacija običajno poteka enosmerno.
6. Ocenite pomanjkljivosti enosmerne komunikacije.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

7. Ali ima enosmerna komunikacija tudi kakšno prednost oziroma v katerih situacijah je zaželen in učinkovita?

Dve osebi odigrata dialog, v katerem poteka izrazito enosmerna komunikacija.
Opis situacije: nadrejeni pride k podrejenemu z namenom, da mu pove, da ni pravilno izpolnil poročila.

4.1.7. Pomen prvega vtisa

Pri ljudeh boste samo enkrat v življenju imeli priložnost ustvariti prvi vtis. Ne zapravite ga kar tako!

**40
sekund**

Prva faza

↓
človeka uvrstimo v **pozitivno ali negativno skupino;**

↓
odločimo se, ali nam je človek **všeč ali ne.**

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Druga faza

Pripisovanje različnih lastnosti

negativne lastnosti

(neprijazen, vzvišen,
hladen, len, nesposoben,
agresiven...)

pozitivne lastnosti

(odprt, topel, simpatičen
vesel, vreden zaupanja, prijeten...)

Če je prvi vtis negativen...

bomo morali vložiti veliko več truda in napora, da bomo sogovornika prepričali v nasprotno.

Če je prvi vtis pozitiven...

takšnih ovir ni, ljudje pa nam bodo spregledali tudi manjše nerodnosti.

Prijemi za ustvarjanje dobrega vtisa na sogovornika so sledeči:

Stisk roke

- ✚ izražamo dobrodošlico, veselje ob snidenju, poštene namene,
- ✚ ob srečanju s sogovornikom ali ob slovesu,
- ✚ primerno močan,
- ✚ izraža svojo samozavest,
- ✚ premočan: agresivnost, nadvladanje,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ mlahav: neodločnost, negotovost, pomanjkanje energije, nezmožnost oblikovati lastno mnenje,
- ✚ agresivnost, vzvišenost: ponudimo roko s hrbtiščem navzgor,
- ✚ ponižanost, podredljivost: rokovanje z dlanjo obrnjeno navzgor.

Nasmeh

- ✚ pove sogovorniku, da je simpatičen in prijeten,
- ✚ smo ga sprejeli kot enakovrednega,
- ✚ izraža toplino in odprtost,
- ✚ vzbudimo sogovornikovo lastno pomembnost,
- ✚ izjemno pripomore k medsebojnemu zblíževanju,
- ✚ rokovanje kot tudi samo komunikacijo oplemenititi z nasmehom.

Pogled

- ✚ mora sovpadati z rokovanjem in nasmehom,

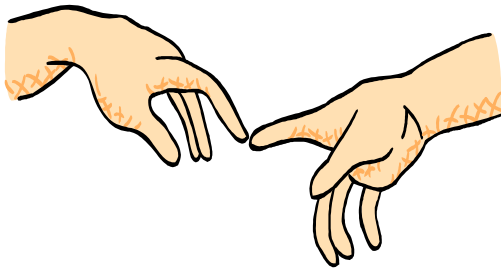
IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✚ ohranja stik s sogovornikom,
- ✚ zanimanje za sogovornika, ga poskušamo razumeti,
- ✚ odkritost, poštene namene,
- ✚ uporabljati večkrat in pogosto,
- ✚ ne sme trajati predolgo (max. 3 sekunde),
- ✚ predolg, prebadajoč pogled predstavlja silovit pritisk.

Dotik

- ✚ rahel in kratek dotik po roki ali ramenu,
- ✚ želimo biti osebni in prijateljski,
- ✚ ne uporabljati prepogosto in ne pri sogovorniku nasprotnega spola.

Dva udeleženca, ki sedita skupaj naj vstaneta, se rokujeta, se predstavita drug drugemu, izmenjata nekaj besed, stavkov. Predstavljajta naj si, da se prvič srečata, in sicer naj bo ena oseba delodajalec, drugi pa potencialni kandidat za službo, ki pride na razgovor. Pozorna naj bosta na vse prijeme za ustvarjanja dobrega vtisa na sogovornika. Po izvedenem dialogu naj udeleženca povesta kako sta se počutila, ostali pa povejo svoje mnenje, videnje situacije, občutke, opišejo kako sta upoštevala vse elemente za dober pozitiven vtis.

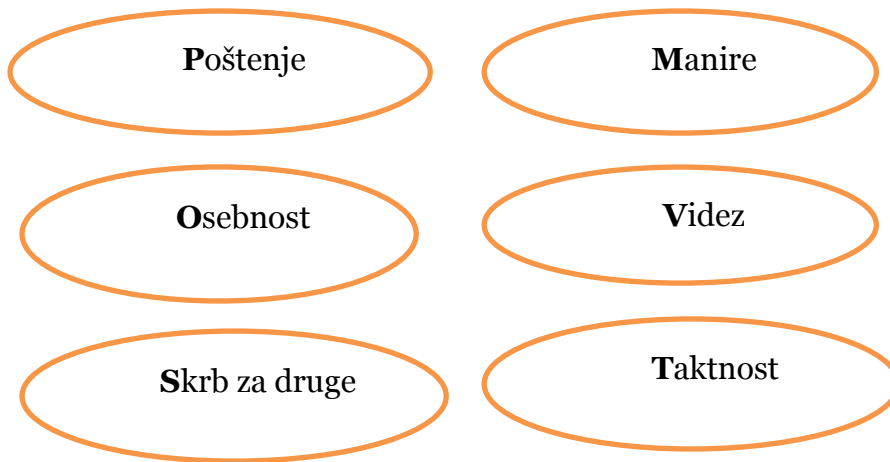
4.1.8. Poslovni bonton

Bonton je skupek nenapisanih pravil človeškega vedenja, ki nam omogoča, da drug z drugim lažje živimo.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Poštenje:

- ✓ ravnajte pošteno in iskreno,
- ✓ s svojimi besedami in dejanji dokazujete, da ste pošten, iskren in zaupanja vreden človek,
- ✓ sloves poštenjaka si gradimo zelo počasi, izgubimo pa ga lahko v trenutku.

Manire:

- ✓ nikoli ne bodite sebični, neotesani ali ne disciplinirani,
- ✓ vedenjski vzorci, ki človeku, s katerim imate opravka, povedo, ali se lahko zanese na vas, da boste v poslih z njim ravnali vljudno in pošteno,
- ✓ če misli, da ste neotesani, sebični ali nedisciplinirani, vaju odnos verjetno ne bo uspešen.

Osebnost:

- ✓ s svojim vedenjem sporočajte svoje vrednote, odnose in mnenja,
- ✓ enkratni prispevek, ki ga lahko ponudite podjetju, v katerem delate oziroma si želite delati.
- ✓ s svojim načinom vedenja bi morali zagotoviti, da bodo vaše pozitivne lastnosti opažene in cenjene.

Vaš videz:

- ✓ vedno se napravite po svojih najboljših močeh,
- ✓ bodite urejeni, nosite primerno obleko, imejte dobro držo in skrbite za splošno telesno počutje.

Skrb za druge:

- ✓ nase glejte z vidika drugega človeka,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ uspešni pogajalci pogosto v mislih odigrajo pričakovani tok dogodkov z zamenjanimi vlogami, preden se dejansko sestanejo s svojimi nasprotniki: brez težav se odzovejo na nove pobude, ko se bodo pojavile.

Taktnost:

- ✓ pomislite, preden spregovorite.

Z vajo »nevihta možgan« (brainstorming) zapišite kako naj poteka dobra komunikacija.

**Dobra
komunikacija**

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

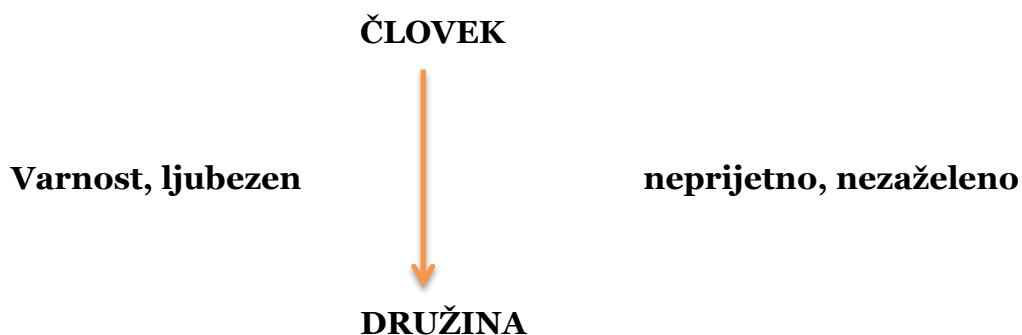
Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

4.2. KOMUNIKACIJA V DRUŽINI

4.2.1. Osnovno o komunikaciji v družini

»V družini lahko človek doživi največ veselja in najbolj boleča razočaranja. Marsikomu je družina vir moči, nekoga drugega pa izčrpava bolj kot vsa druga področja življenja. V družini je človek deležen najbolj nežne skrbi in nege, a tudi najbolj trdih zahtev. Od nje dobiva dragocena darila in v njej doživlja najhujše izgube. Mnoge družine v življenju rešuje, a marsikoga tudi uniči«.

Partnerska komunikacija

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

vključuje nešteto napak,
ki smo se jih naučili od
otročtva naprej

v odnosu se učimo
lepega pogovarjanja

(»železna srajca«)

Lepo sožitje v družini = Učenje lepe komunikacije

Dobro družinsko življenje = Čas + Dobra komunikacija

Sodobna družina:

- ✓ poleg očeta tudi mati prisiljena hoditi vsak dan v službo,
- ✓ postala predmet nešteti predpisov in javnopravnih določil,
- ✓ navezana na družbo in njene pridobitve, da brez tega več ne more živeti,
- ✓ vplivi od zunaj ogromni, zato nima duhovne samovlade,
- ✓ otroci so v prvih letih v vrtcu.

Koliko stika imajo ti otroci s starši?

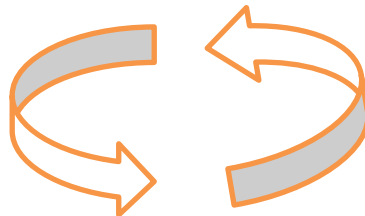
Dovolj, če so kvalitetni in podkovani z dobro komunikacijo.

Komunikacija:

- ✓ izražanje samega sebe, sporočanje svojih misli in čustev,

- ✓ obojestrni proces: sprejemanje in razumevanje sporočil drugim in resno odzivanje nanje.

Razlike med družinami = Razlike po načinu medsebojnega

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

sporazumevanja

odnosi med družinskimi člani
družinski **vrednostni** sistem,
osebnost članov,
medsebojna **bližina**,
vsakodnevne **navade**,
odprtost družine v svet.

- ✚ družine, v katerih se **veliko govori**,
- ✚ družine, ki so **skopih besed**,
- ✚ družine, ki govorijo **le o pomembnih** stvareh,
- ✚ družine, ki se **pogovoru o pomembnih** stvareh izogibajo,
- ✚ nekatere stvari si člani sporočajo z **molkom**,
- ✚ v nekaterih družinah **se znajo poslušati**,
- ✚ v nekaterih družinah **drug drugega niti ne slišijo**,
- ✚ družine se razlikujejo tudi po **nebesednih komunikacijah**.

4.2.2. Zakaj je komunikacija pomembna?

- ✚ omogoča življenje z drugimi,
- ✚ je pogoj za sporazumevanje in vključevanje posameznika v skupino,
- ✚ odloča o **vrsti, globini in trajnosti odnosov**, ki jih človek oblikuje z drugimi znotraj družine in zunaj nje,
- ✚ omogoča **individualizacijo**: spoznanje sebe, odkrivanje svojega notranjega sveta,
- ✚ omogoča **integracijo**: spoznavanje drugih, gradnja odnosov oziroma skupnosti
- ✚ je pogoj za **učinkovito reševanje raznih problemov**.

medsebojne zamere, neposredne in zakasnele očitke.

Odprta komunikacija:

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ starši kažejo svojemu otroku sprejemanje, naklonjenost skozi besedno in nebesedno komunikacijo,
- ✓ sprejemanje drugega takšnega kot je.

- se otrok **sprejema** takšnega kakršen je,
- se **doživlja pozitivno**,
- razvijanje njegovih **spособnosti in samouresničevanja**,
- olajšanje pot iz **odvisnosti v neodvisnost**,
- se nauči **reševati probleme**, ki mu jih prinaša življenje,
- **ustvarjalno premaguje** bolečine in razočaranja odraščanja,
- otrokovo občutje, da je **ljubljen**, kar pospešuje telesno in duševno rast in je najučinkovitejše sredstvo pri zdravljenju duševnih in telesnih težav.

Komunikacija o komunikaciji: Metakomunikacija

transparentnost v družini

Na kaj vse vpliva dobra komunikacija v družini? K čemu pripomore, če člani družine med seboj uspešno komunicirajo?

Skupaj skušajmo ugotoviti do kakšnih motenj v komunikaciji lahko pride v družini?

4.2.3. Komunikacijski vzorci

Pomirjanje
zato, da se drugi ne razjezi

GA NEF
311-11-0
SS (85%
operativ

Obtoževanje
zato, da nas drugi prizna kot
močnega

JH
rt iz
e 2007-
šanje

2013, razvojno promote razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostne osredotočenosti: izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Računanje

uporablja argumente stroke, javnosti, zdravo pamet, namesto osebnih doživetij; zastraševanje kot bi bilo neškodljivo

Odmikanje

odvrča pozornost tako, da prezre grožnjo in se vede kakor da je ni

Kongruentna komunikacija

sporočilo o resničnem doživetju, sporočilo o tem, kdo sem, kaj želim, kaj potrebujem

Pomirjanje, obtoževanje, Računanje, Odmikanje:

so pravzaprav obrambni komunikacijski vzorci, ki ohranjajo stanje oziroma omogočajo, da se oseba izognejo nevarnosti odklonitve

Kongruentna komunikacija:

način resnične in globoke komunikacije (mogoče je le v vzdušju varnosti in sprejetosti)

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

POMIRJANJE	
Besede, ki jih uporabljamo	besede, ki pritrjujejo: »Kakor želiš, je v redu.«, Tukaj sem zato, da te osrečim.«
Telo, telesna drža	drža klečečega, prosečega, ubogega človeka, pomirja, vendar se kaže v vlogi žrtve, je povsem nemočen
Notranji občutki	počuti se kot nič, brez drugega je mrtev, počuti se ničvreden; govori priliznjeno, želi ugajati, vedno se opravičuje in nikoli nikomur v ničemer ne nasprotuje, kot da zase nikoli ne bi mogel ničesar storiti; vedno mora dobiti potrditev od koga drugega; misli, da je oseba brez vsake vrednosti, vsakomur mora biti hvaležen in za vse, kar gre narobe, je on kriv; soglašja z vsako kritiko na svoj račun; je kot človek, ki nekoliko omahujoče kleči na enem kolenu z iztegnjeno roko v moledujoči drži.

OBTOŽEVANJE	
Besede, ki jih uporabljamo	besede, ki zavračajo: »Nikoli ničesar ne narediš prav«, »Kaj se dogaja s tabo?«
Telo, telesna drža	pokončna drža, ena roka na boku, druga iztegnjena in žuga, napete mišice, kriči, obraz spačen
Notranji občutki	osamljen je in neuspešen; neumorni išče napake, je kot diktator, šef, ki ravna oblastno in daje vtis, da nenehno ponavlja: »če vas ne bi bilo tukaj, bi bilo vse v redu.«; mnogo bolj kot odkrivanje dejanskih vzrokov za stanje, ga zaposlujejo obtožbe ljudi okoli njega.

RAČUNANJE	
Besede, ki jih uporabljamo	besede so pretirano razumske: »Če kdo pozorno opazuje, lahko vidi zgarane roke nekoga izmed prisotnih«
Telo, telesna drža	deluje mirno, zbrano, hladno
Notranji občutki	Čuti, da je ranljiv; je zelo korekten, pameten in ne kaže svojih

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

občutki	čustev; je kot računalnik ali slovar; telo je suho, hladno, odmaknjeno, uporablja najdaljše besede in fraze, kar jih premore, čeprav ni ravno prepričan o njihovem pomenu; doseže, da se bo drugim zdel zelo inteligenten; ponavadi dolgo vztraja v negibni drži, ustnice skoraj ne premika, ko govori; med govorjenjem ohranja roke pri miru; z razumom vseskozi nadzoruje telo, da je čim bolj negibno in glas miren ter da uporablja prave besede.
----------------	---

ODMIKANJE	
Besede, ki jih uporabljamo	besed nimajo smisla ali z obravnavano stvarjo niso povezane
Telo, telesna drža	telesna drža sporoča »Ni me tukaj.«, sključeno
Notranji občutki	»zame nikomur ni nič mar, tukaj ni pravi kraja zame.«; karkoli oseba naredi ali reče nima nobene zveze s tem, kar je kdorkoli povedal ali naredil; nikoli se ne odziva na dane razmere; njegovo notranje počutje je nekaj takega kot vrtoglavica; glas je lahko pojoč, vendar se njegov ton ne ujema s pomenom besed; ponavadi ima povešeno glavo, ki se neprestano vrti v vse strani, zato oseba tudi ne ve, kam gre, skrbi, da mu ne bo zmanjkalo besed, prezre vsako vprašanje, ki mu ga kdo postavi; morda postavi vprašanja sam, vendar o drugi stvari; telo take osebe hoče v tistem trenutku zbežati v več različnih smeri.

Razmislite kako vi odreagirate določenih situacijah oziroma kateremu vzorcu je najbolj podoben vaš vzorec komuniciranja?

Zakaj ravnamo s pomirjanjem, obtoževanjem, računanjem, odmikanjem?

- ✓ različni strahovi (so zmotni, nepotrebni)
- ✓ preprečitev zavrnitve

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Potrebno: znebiti se ustaljenega načina reagiranja, starih navad in vzorcev ravnanja!

Spodaj so podane izjave, prepričanja, ki jih uporabimo, ko reagiramo po opisanih štirih različnih komunikacijskih vzorcih. Pri vsaki navedeni izjavi zapiše odgovore, ki jih je poda zrela oseba.

Lahko bi naredil napako!

Če kaj delam, prav gotovo delam tudi napake, zlasti če je to kaj novega.
Morda to komu ne bo všeč!

Lahko bi me kdo kritiziral!

Ljudje bi lahko o meni mislili, da sem nepopolna!

Morda bi se zdelo, da se vsiljujem!

Lahko bi me zapustila!

Mislili bodo, da nisem dober!

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Ustrezno ravnanje ali prilagajanje (kongruentna komunikacija)

+ vsi deli sporočanja so usklajeni z namenom sporočila

- ✓ vsebina je usklajena z mimiko, telesno držo, zvenom glasu

+ odnosi so sproščeni, svobodni pošteni

- ✓ ljudje le redko čutijo da je njihovo samovrednotenje ogroženo, kot je ogroženo v odnosih z osebami, ki določajo prve štiri načine komuniciranja.

+ se opraviči, če je naredil nekaj, česar ni nameraval

- ✓ opraviči se zaradi dejanja samega in ne zato, ker je oseba, ki je to storila, slaba;
- ✓ podobno je potrebno storiti tudi v situaciji, ko moramo nekaj presoditi ali oceniti; če oseba presodi dejanje in ne osebe, ki je to dejanje storila, ostane posameznikovo samovrednotenje nedotaknjeno.

Predstavljajte si, da ste v trgovini in ste pravkar s komolcem zadeli drugo osebo. Kako boste odreagirali kot Pomirjevalec, Obtoževalec, Računar, Odmaknjenelec in kako bi ustrezno ravnali? Zapišite odgovore!

Pomirjevalec komentira:

Obtoževalec komentira:

Računar komentira:

Odmaknjenelec komentira:

Ustrezno ravnanje:

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

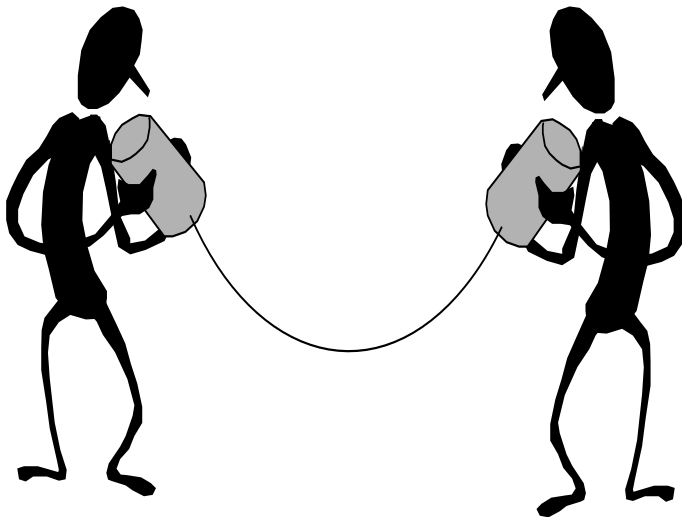
Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Javita naj se dva udeleženca. Eden bo prevzel vlogo Pomirjevalca, drugi Obtoževalca.

Predstavljajta si, da sta na delovnem mestu. Nadrejeni pride do podrejenega, ker ni do predpisanega roka oddal zahtevanega poročila. Eden bo nadrejeni, drugi podrejeni. Nadrejeni bo Obtoževalec in podrejeni bo Pomirjevalec. Vživita se v vloge in vodita dialog. Nato drugi dve osebi odigrata isto situacijo, le da je podrejeni Obtoževalec in nadrejeni Pomirjevalec. Ostali opazujte in poslušajte. Sledi analiza.

5. PREVZEMANJE ODGOVORNOSTI, REŠEVANJE KONFLIKTOV

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

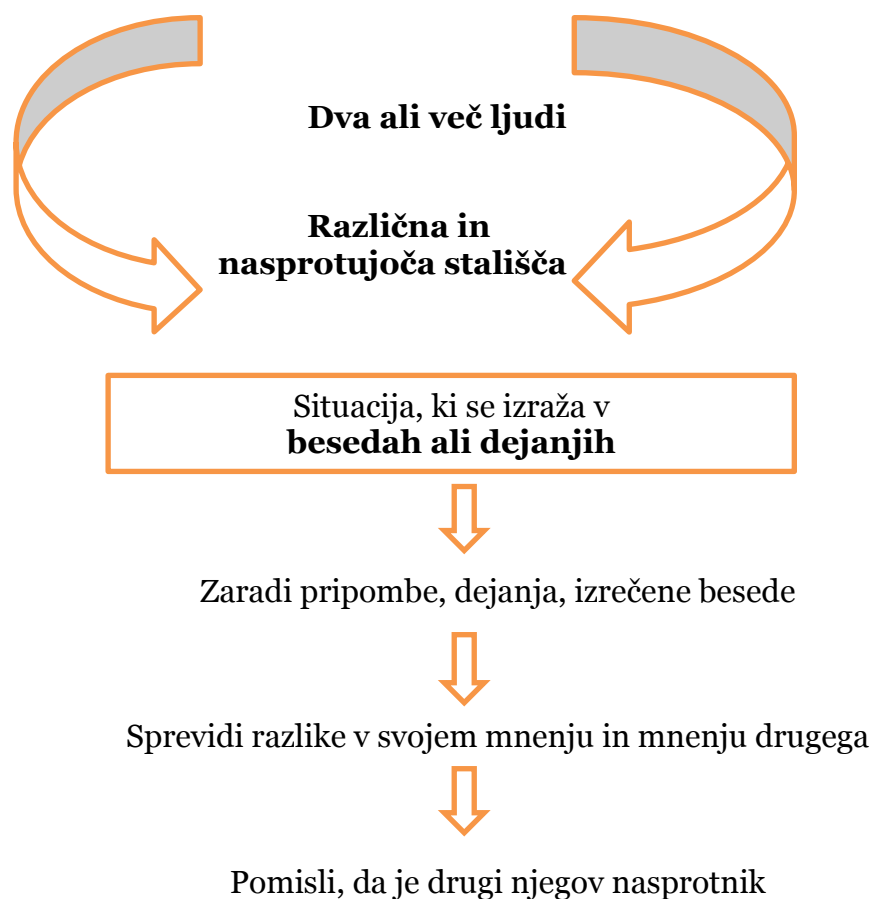
Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

5.1. KONFLIKTI

5.1.1. Kaj je konflikt

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Ključna točka za konflikt: konflikt lahko povečamo ali zgladimo

- naporna pot
- spotikanje ob ovire, ki si jih bomo postavili sami.

- gladka pot
- zavedamo se morebitnih ovir

5.1.2. Pomen konflikta

Ožji pomen

- ✓ konflikt je nestrinjanje, spor, nasprotje

Širši pomen

- ✓ konflikt je vsako srečanje neusklajenih dejavnikov, je soočenje različnosti, je stanje, ki sili v odzivanje, zahteva spremembe,

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ konflikt se pojavlja, kadar imamo ljudje nasprotujoče si cilje, vrednote, interese,
- ✓ konflikt je neizogiben in je v vsakem odnosu (tudi v odnosu z ljudmi, ki jih ljubimo),
- ✓ konflikt kot problem, ki ga je mogoče rešiti,
- ✓ konflikt ni nujno nekaj negativnega, je priložnost za razvoj.

5.1.3. Pozitivne značilnosti medsebojnih konfliktov

- ✚ razumeti, kako **nastane** konflikt,
- ✚ ustvariti **vzdušje**, ki poudarja pozitivne značilnosti konflikta,
- ✚ konflikt vedno nastane zaradi **potreb ali želja** posameznikov, ki jim nekdo preprečuje njihovo uresničitev.

Pozitivne lastnosti konfliktov so naslednje:

- ✓ pripomorejo, da se **zavimo problemov** v odnosih, torej jih ozavestimo,
- ✓ kažejo na to, da imamo ljudje **različna hotenja**, in tako spodbujajo k spremembam,
- ✓ **mobilizirajo energijo** in tako povečujejo motivacijo za spoprijemanje s problemi,
- ✓ odpravljajo stagnacijo, vnašajo **dinamiko** v družino,
- ✓ **znižujejo napetosti** v vsakdanjih odnosih, ker razrešujejo številne drobne napetosti,
- ✓ posameznik spoznava **samega sebe**, ker ugotavlja, kaj ga spravlja v jezo, strah in kaj mu je zares pomembno.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

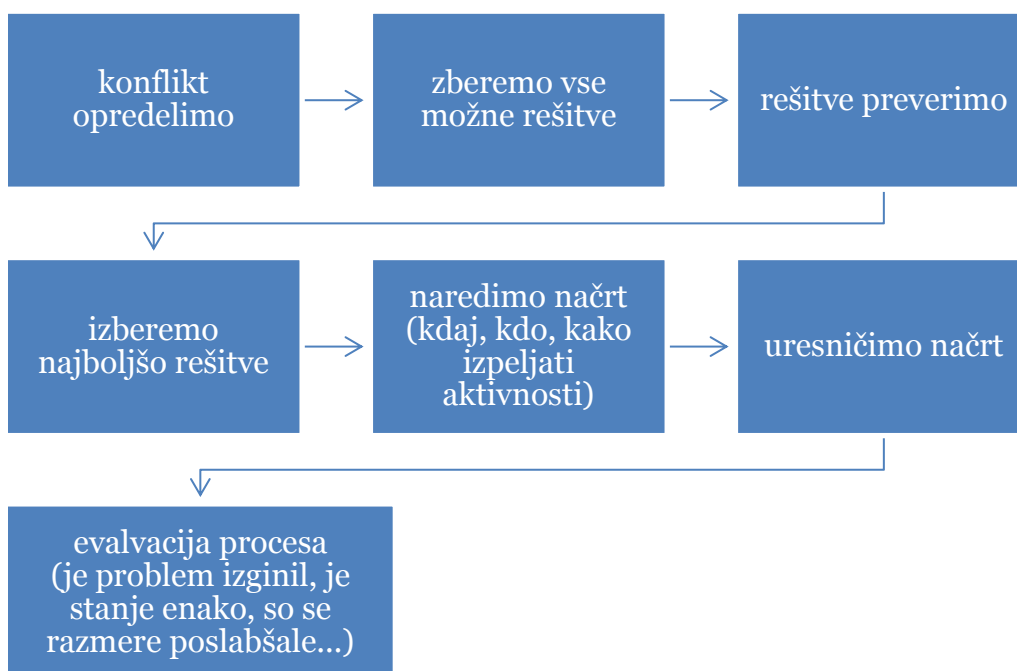
Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Kako vi gledate na konflikte? Vam lahko predstavljajo izziv?

5.1.4. Reševanje konfliktov

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

S pomočjo vprašalnika boste testirali kako vi rešujete probleme.

Opisala vam bom problem iz vsakdanjega življenja, potem pa bomo skupaj po spodaj navedenih korakih našli ustrezno in uspešno rešitev.

Oprelitev konflikta

Zbiranje možnih rešitev

Preverjanje rešitev

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Izogibanje, nevtralnost

- ✓ nizka zaskrbljenost za osebne cilje in potrebe
- ✓ nizki pogledi in potrebe soudeleženca v konfliktu

- umik iz konfliktne situacije,
- želja ostati nevtralen,
- prepričanje, da je poskus reševanja konflikta že v naprej obsojen na propad,
- nemoč,
- fizični in psihični umik, samo da ne pride do soočenja,
- ni upiranja, ignorira se prave vzroke, zanika, da so taki vzroki problem.

Prevladovanje (zmaga – poraz)

- ✓ visoka zaskrbljenost za osebne cilje in potrebe (uveljavljanje svoje rešitve, pritisk)
- ✓ nizka skrb za poglede in potrebe soudeleženca v konfliktu

- odnos je malo pomemben ali celo nepomemben,
- osebni cilji so zelo visoki,
- vsiljevanje in uveljavljanje svoje rešitve.

Kompromis

- ✓ žrtvovanje nekaterih osebnih ciljev
- ✓ nekoliko se upošteva poglede in interese soudeleženca v konfliktni situaciji

- iskanje neke skupne (začasne) rešitve,
- gre za kompromis,
- deloma se upošteva potrebe, želje, predloge udeleženca v konfliktu,
- skuša ublažiti napetost, žrtvuje nekaj svojih interesov.

Prilagajanje, izglajevanje, podreditev

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ načrtna podreditev lastnih potreb in osebnih ciljev
- ✓ visoko upoštevanje interesov in potreb soudeleženca v konfliktni situaciji.

- podreditev iz strahu pred pritiskom, ki bi verjetno nastal, če se ne bi podredila.
- visoka zaskrbljenost za druge,
- načrtno zanemarja lastnih potreb
- poudarja skupnih potreb, interesov in ciljev.
- strinja se z vsem, ne vztraja,
- sodeluje tudi na škodo osebnih ciljev kot, da ni vredno tvegati rušenja osebnih odnosov in harmonije v skupini.

Dogovarjanje

- ✓ enaka, močna zaskrbljenost za lastne potrebe in cilje
- ✓ kot za potrebe in cilje soudeleženca v konfliktni situaciji,

- dogovarjanje,
- skupno iskanje ustrezne rešitve,
- vedno pride do končne rešitve izvornega problema, kjer ni ne zmagovalca in ne poraženca,
- težnja za ugotavljanje vzrokov za nasprotja in skupno iskanje ustreznih rešitev,
- najbolj civilizirano reševanje konfliktov.

Javijo naj se trije udeleženci. Eden bo prevzel vlogo Očeta, drugi vlogo mame in tretji bo otrok.

Predstavljajta si, da se morate dogovoriti kako boste preživeli nedeljsko popoldne. Mama hoče iti na obisk k sestri, oče bi bil rad doma in gledal nogometni prenos, hči pa se želi iti kopat. Kako se bodo dogovarjali in kako se bodo dogovorili. Po izvedenem dialogu analizirajte katerih strategij so se posluževali v dialogu.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Nujno je konstruktivno reševanje konfliktov

in reči NE:

ukazovanju, zahtevanju,
opozarjanju, grožnjam,
moraliziranju, pridiganju,
vsiljevanju nasvetov, predlogov,
prepričevanju, predavanju,
obsojanju, kritiziranju, očitaniu,
pretiranemu hvaljenju,

Presodite ali so spodaj navedena ravnanja konstruktivna ali ne, nato pa upoštevajte navedeno konkretno situacijo zapišite konkretni odziv!

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Opis konkretne situacije: Marta in Marko imata dva otroka, Ano in Andreja. Starša sta v službi, otroka v vrtcu, ko Marta pokliče Marka, da je Ana zbolela in da mora nekdo ponjo v vrtec. Marta prosi Marka, če jo gre lahko iskat on, ker ima ona v službi neodložljive obveznosti.

Iskati izgovore

Lotiti se načrtne akcije

Postati razdražen

Vztrajati pri svojem

Hladno in brez čustev ocenjevati situacijo

Najti pozitivno plat situacije

Razmisliti o tem, kdo bi utegnil biti najbolj kriv

Skušati videti stvari na povsem drug način

Sanjariti o boljših časih

Ne storiti ničesar

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

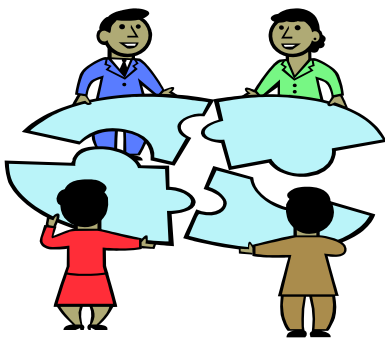
Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

5.2. REŠEVANJE KONFLIKTOV V DRUŽINI

Konflikti in nejasnosti so dejstvo, vprašanje je samo, ali oz. kako jih rešujemo.

Družina = Konfliktna družina

Sposobnost za konflikt

»v interakciji in komunikaciji pridobljena, naučena sposobnost«:

- ✓ zaznati konflikt,
- ✓ prepoznati konflikt
- ✓ soočenje s konfliktom (da ga začnemo reševati ali da zmoremo živeti z njim)
- ✓ brez sprejemanja krivde za prepoznane konflikte.

Sposobnost za pogajanje

- ✓ vsakdo pove, kdo je in kaj si želi,
- ✓ posluša drugega, da bi skupaj iskali rešitve, ki vsakemu prinesejo kaj dobrega,
- ✓ se v družini konflikti rešujejo tako, da so vsi zmagovalci.

Konflikt med starši in otroci

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Komuniciranje kot:

- napad,
- pomiritev,
- odvrčanje pozornosti od problema,
- racionalizacija.

Izoginiti se jim, ker **ni pristnega izražanja članov**

Štiri osebe naj si razdelijo vloge družinskih članov (mami, oče, sin, hči). Določite problem v družini, ki ga želijo rešiti. Vsak član naj prevzame enega izmed vzorcev komuniciranja in sodeluje pri diskusiji v skladu z njimi.

Opis situacije: Sin je dobil nekaj negativnih ocen, ki jih je skušal prikriti staršem. Starši so ga dobili na laži.

Razdelitev vlog: Oče bo pomirjevalec, Mami bo obtoževalec, Sin bo odmaknjenec, Hči bo računar.

Vzroki za izogibanje konfliktom

- strah pred napetostjo in stresom, ki ju prinašajo konflikti,
- strah pred posledicami,
- če ni jasno postavljenih pogojev za reševanje konfliktov,
- ogrožanje obstoja posameznih članov in celotne družine,
- če v družini ni omogočena individualizacija, v kateri posameznik spoznava svoje meje in se tako postopoma in konstruktivno razmeji od staršev,

Člani družine konflikta zavestno sploh **ne prepoznajo** in se torej ne morejo z njim **soočiti** in ga tako ali drugače **razrešiti**.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- Skupina naj v pogovoru razloži kaj je »pravilno«!
- Dobro je, če ljudje nikdar ne pridemo v medsebojni konflikt.
 - Brezkonfliktno stanje družino in posameznike v njej uspava in pomeni stagnacijo.

5.3. PREVZEMANJE ODGOVORNOSTI

“Torej, Žabec,” je odgovorila Čaplja po precej dolgem premolku, med katerim se je Žabec počutil zelo neprijetno, “koga krivite za vaše sedanje nesrečo? Kdo je kriv, da se tako slabo počutite?”

Žabec je začel razmišljati. Nekaj ga je opomnilo, da gre po napačni sledi, toda počutil se je zelo vznemirjeno in ni mogel ali hotel nehati.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

“Na prvem mestu je Jazbec. In potem Podgana. In do neke mere tudi Krt. Povedal sem vam, kako grozni so bili z mano, ko sem prišel domov iz... ko sem se vrnil iz potovanja. In potem ste mi pomagali razumeti, da sem zaradi načina, kako so z mano ravnali starši, ko sem odraščal, postal tak, kot sem. Vem, da se najbrž nista zavedala, kaj sta počela, vendar moram krivdo pripisati njima. Nikogar drugega ni. Po mojem sta res kriva. Živel sem bedno življenje.” In Žabec je točil grenke solze jeze. “To ni pošteno”. In je še kar naprej krčevito jokala.

Čaplja je sedela čisto pri miru. Ni potisnila bližje škatle z robčki. Samo sedela je. Nazadnje je spregovorila, in to na način, ki je zahteval Žabčevo takojšnjo pozornost.

“Žabec,” je rekla, “prišli ste do križišča. Zdaj ne morete nazaj. Katero pot boste izbrali?”

“Ne vem, kaj mislite,” je rekel Žabec in si brisal oči. “To zveni tako, kot če bi se moral odločiti. Je tako?”

“Je,” je odgovorila Čaplja. “Izbira je takale: kako dolgo še boste krivdo za lastno nesrečo valili na druge ljudi?”

“Toda saj poznate drugo možnost,” je čemerno rekel Žabec. “Vi hočete, da bi krivil samega sebe. Tega pa nočem.”

“Sploh vam ne predlagam te možnosti,” je rekla Čaplja. “Krivdo si pripisujete v egu stanja otroka, ki je, kot kaže, vaše najljubše stanje. Kakšen pa bi lahko bil normalen odziv v stanju odraslega?”

Žabec se je trudil da bi svoje možgane spravil v tek, toda bil je poln nasprotujočih si občutkov in podzavestno je vedel, da je na robu zelo pomembnega drobca samospoznavanja. “Nisem prepričan, da vem,” je rekel.

“Kaj če bi, namesto da krivite, prevzeli odgovornost?”

Sledila je dolga, zelo dolga tišina. “Nisem prepričan, da vas razumem,” je končno rekel Žabec s tihim glasom. “Hočete reči, da bi moral prevzeti odgovornost za svoja dejanja?”

“In za svoje lastne občutje,” je rekla Čaplja. “To je zelo odraslo ravnanje in ni dvoma, da tudi zelo težko. Ima pa veliko prednost pred tem, da krivite druge.”

“Katera pa je to?”, je vprašal Žabec.

“To pomeni, da to lahko začnete spreminjati. Če prevzamete odgovornost zase, spoznate, da lahko prevzamete tudi oblast nad sabo. Tako ugotovite, da imate moč, da spremenite svoje okoliščine in – kar je še pomembneje – spremenite sebe.”

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

“Kaj pa moji starši?” je vprašal Žabec. “Kaj naj z njimi, kako naj dobim svojo hrbtenico?”

“Ali sta zdaj živa?”

“Ne,” je odgovoril Žabec. “Že nekaj časa sta mrtva.”

“Potem lahko naredite samo eno,” je odvrnila Čaplja.

“In kaj je to?” je zaskrbljeno vprašal Žabec.

Sledil je premor. “Odpustite jima,” je odgovorila Čaplja.

Žabec je začel govoriti, hotel je vprašati Čapljo, zakaj bi jima moral odpustiti. Zaradi njiju je njegovo življenje nesrečno. Zakaj jima ne bi smel vrniti in ju prizadeti tako, kot sta onadva prizadela njega. V njem je začela naraščati jeza do Čaplje in staršev, začutil je, da je na robu strašanskega besa, ki bi, če bi ga sprostil, povzročil nezaslišano škodo. Lahko bi celo koga ubil. Sedel je tam, srce mu je histreje bilo in preplavila ga je izredna vročina. Tako kot vedno se je ta huda jeza začela topiti, v njem pa so ostajali občutki utrujenosti in nesreče.

Žabec je torej prišel do nelagodnega spoznanja, da ne sme dovoliti preteklosti, da oblikuje njegovo sedanost in prihodnost. Ugotovil je, da za preteklost ne sme obtoževati staršev in sebe. Kajti kdor obtožuje, je nemočen. Le kdor prevzame življenje v svoje roke, postane močan in stabilen.
(Robert de Board, Svetovanje za žabca)

Kaj je nauk zgodbe?

Vsak je odgovoren za svoje lastno življenje

ne glede na nesrečne življenjske okoliščine in zaradi nesrečnega otroštva, v katerem mu je primanjkovalo iskrene ljubezni, pozornosti in spoštovanja.

Res je, da niste odgovorni za svoje otroštvo, odgovorni pa ste za svoje sedanje življenje, za “popravke” iz otroštva.

Kadar igrate **igro “žrtve”** drugih ljudi, okoliščin, usode, volje vašega boga..., prenašate moč in odgovornost na dejavnike izven sebe.

Le teh pa vam nikoli ne bo uspelo spremeniti, saj na njih nimate prav nobenega vpliva.

Spremenite lahko le sebe in to tako,

da prevzamete odgovornost za svoje lastno življenje, doživljanje, misli, čustva...
Le sami sebi ste edini pravi zdravitelj tako duše kot telesa!

5.3.1. Kaj je odgovornost

Kaj pomeni odgovornost?
Kdo je odgovoren?
Za katere stvari in dejanja smo odgovorni?
Pred kom smo odgovorni?

- ✓ odgovornost je izpeljanka iz besede »odgovor«,
- ✓ odgovornost pomeni, da bomo **za svoja dejanja**, ki so ali morda tudi niso odgovorna, **dajali odgovor**,
- ✓ pred ljudmi, s katerimi živimo, pred svojimi potomci.

Odgovornost je sposobnost **zavestno sprejemati posledice svojih ravnanj in odločitev**.

Izraža se predvsem pri **sprejemanju sankcij in drugih negativnih posledic**, ki ne ustrezajo določenim družbeno pričakovanim ravnanjem, zahtevam oziroma moralnim ali pravnim normam.

Odgovornost

IZVAJANJE OPERACIJE DELNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Sl. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Otrok

- × še ni sposoben pomembneje izražati svoje svobodne volje in razumeti svojih dejanj,
- × še ni odgovoren za svoja dejanja.

Odrasla oseba

- ✓ postopno prevzema vedno več odgovornosti,
- ✓ vedno bolj se zaveda pomena in posledic svojih dejanj in odločitev,
- ✓ vedno več je sposoben narediti in vedno več negativnih posledic je zmožen preprečiti.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Prevzemanje odgovornosti v mejah svojih sposobnosti.

V čem vidite smisel odgovornosti? Kaj je za vas odgovornost? Je po vaše potrebna v družini?

5.3.2. Učenje odgovornosti

Vzgoja za odgovornost

- ✓ v najnežnejših letih, že v družini,
- ✓ odgovornost za drobne stvari, za drobna dejanja,
- ✓ čim več odgovornosti za dejanja jim prepustimo osebam, lažje in uspešnejše bodo prevzemali odgovornost.

Čigava je odgovornost za otrokovo vedenje?

Ali bo imel otrok na deževen dan s seboj dežnik, si bo zvečer umil zobe, bo naredil domačo nalogo?

Otrok

odgovoren,
da izpolni vse svoje obveznosti

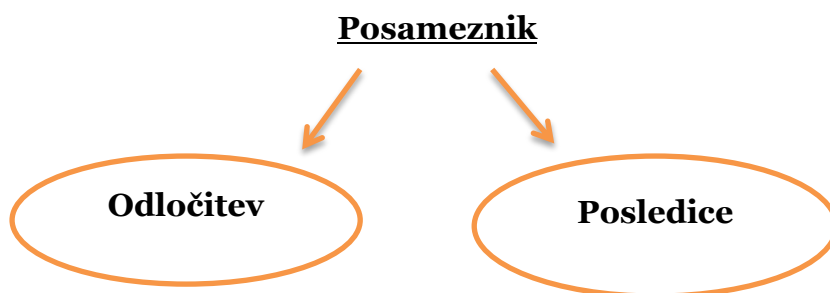
Starši

ne smejo in ne morejo
prevzeti otrokove odgovornosti

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

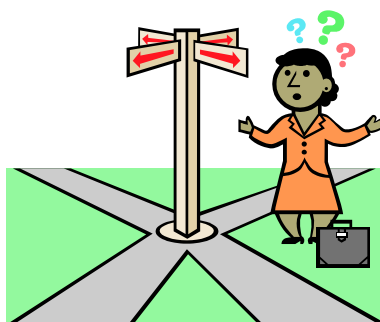

- ✓ če bo izpolnil obveznosti, se bo dobro počutil, razveselil bo tudi učiteljico in starše,
- ✓ če obveznosti ne bo izpolnil, bo dobil slabo oceno; če bo »šprical«, bo dobil neopravičene ure.

Učenje odgovornosti

↓

čim več odgovornosti za dejanja prepustimo osebam, tem uspešnejši bodo pri prevzemanju odgovornosti.

Kaj naj naredim?

Odločitev **Odgovornost**

Pomoč

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja: samostojne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družini temelječi na znanju.

(predstavimo alternative,
razložimo posledice)

Akcija

Užalil me moj najboljši prijatelj.
Kaj naj naredim?

... lahko odidem in prekinem z njim vse stike!

... lahko ga žalim, obrekujem, pretepem!

... lahko se zaprem v sobo, jokam, se smilim sebi!

... lahko se s prijateljem pogovorim, mu povem, da me je prizadel.

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

- ✓ ne morem izbirati, kaj se mi bo zgodilo,
- ✓ lahko izberem, kako se bom na to odzval, kaj bom v določeni situaciji naredil,
- ✓ sam bom odgovoren za izbiro vedenja in
- ✓ sam bom odgovoren za posledice svojih dejanj.

Pridem iz šole, za naslednji dan me čaka veliko učenja, saj se bliža redovalna konferenca. Kaj lahko naredim?

Lahko čim prej sedem k mizi, pregledam, kaj vse bo treba znati, vzamem svinčnik v roke (za podčrtavanje) ter se pogumno, korak za korakom lotim snovi

Lahko pa se vse popoldne pritožujem, koliko dela mi nalagajo učitelji

Lahko grem spat, saj presodim, da se toliko snovi ne morem naučiti

Lahko se delam bolnega in rečem staršem, naj mi za naslednji dan napišejo opravičilo

Lahko gledam televizijo in se igram na računalniku ter samega sebe prepričujem, da se bom mogoče učil zvečer, ko bosta starša doma ...

Spodaj je opisana situacija. Skupaj ugotovite kakšne možnosti ima posameznik, ko išče rešitve situacije, če upoštevamo možnost izbire . Katero ravnanje je odgovorno?

Opis situacije: sosed me je prosil, če mu lahko pomagam pri popravilu ograje.
Kaj bom storil...

Možnost 1...

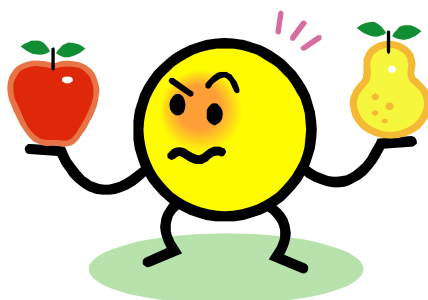
IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Možnost 2...
Možnost 3...
Možnost 4...
...

Izbira je moja - pa tudi odgovornost je moja!

Kadar se **odločam**, katero izmed možnih vedenj bom **izbral**, se vprašam:

"Kaj si pravzaprav želim?"

"Ali bom s svojim vedenjem to dosegel?"

Odgovornost človeka naredi **DEJAVNEGA!**

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

Kaj to pomeni?

- ✚ če se bodo ljudje naučili odgovornosti, če bodo spoznali, da imajo moč odločati, kaj bodo počeli, bodo postali **dejavni v svojem življenju**,
- ✚ odgovorni ljudje ne bodo čakali križem rok, kaj jim bo prineslo življenje, ne bodo za vse težave, s katerimi se bodo srečali v življenju, krivili druge, ampak bodo **svoje življenje vzeli v svoje roke**,
- ✚ odgovorni bodo vedeli, da lahko **vplivajo na to, kako živijo**, da so odgovorni za svoje življenje,
- ✚ dejavni ljudje se **odločajo na podlagi svojih vrednot**,
- ✚ **Odgovorni ljudje pomislijo, preden delujejo**; vedo, da ne morejo obvladati vsega, kar se jim zgodi, lahko pa obvladujejo svoje ravnanje v zvezi s tem, kar se jim zgodi.

Tresi jih, kolikor hočeš, nič se ne zgodi, saj se znajo obvladati.◀

Biti dejaven pomeni, da:

- ✓ prevzameš odgovornost za svoje življenje
- ✓ si naravnani na »zmorem«

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

6. NAMESTO ZAKLJUČKA

*Odločimo se lahko,
da na svoje priložnosti samo čakamo.
Nobena se nam ne zdi prava;
nobena ni dovolj dobra, da bi začeli; da bi vsaj poskusili.*

*In potem kar naprej čakamo,
priložnosti pa nam uhajajo neuporabljene.
Vse priložnosti, prave in neprave – ostajajo samo priložnosti;
ostajajo neizkoriščene.*

*Ali pa se odločimo zgrabiti vsako priložnost, tudi če se pokaže le kot **polpriložnost**.
Dajmo ji možnost, da se izkaže.
Šele, ko jo bomo preizkusili, bomo zagotovo vedeli.*

*Tako bomo v življenju imeli več priložnosti.
Marsikatera polpriložnost se bo lahko izkazala kot prava priložnost, če ji le damo
možnost.*

Pa tudi izgubiti nimamo kaj, saj smo z vsako dejavnostjo le bolj izkušeni.

(Modrej, Zvone: Tvoje odločitve: prikladne odločitve za več življenja, 1997)

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

7. VIRI IN LITERATURA

LITERATURA

1. Chapman, Gary. Družina, kakršno ste si vedno želeli. Ljubljana, Tuma, 2009.
2. Čačinovič Vogrinčič, Gabi. Psihodinamski procesi v družinski skupini: prispevek k razvidnosti družinske skupine. Ljubljana, Advance, 1992.
3. De Board, Robert. Svetovanje za žabca. Ljubljana, TOP Regionalni izobraževalni center, 1999.
4. Engl, Joachim. Thurmaier, Franz. Kako govoriš z menoj? : dobra in slaba partnerska komunikacija. Ljubljana, Inštitut Antona Trstenjaka, 2005
5. Grant, Wendy. Vsakdanji nesporazumi. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2004.
6. Honey, Peter. Reševanje osebnih težav. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1987.
7. Ličen, Nives. Kako živeti skupaj. V: Andragoška spoznanja. Ljubljana, 1995.
8. McGraw, Phillip C. reševanje odnosov. Ljubljana, Orbis, 2004.
9. Satir, Virginia. Družina za naš čas. Ljubljana, CZ, Ljubljana, 1995.
10. Robin Skynner, John Cleese. Družine in kako v njih preživeti; Tangram, Ljubljana, 1994.

INTERNETNI VIRI

1. http://www.csd-skofjaloka.si/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=4
2. <http://www.stat.si/>

ZAKONSKI PREDPISI

1. Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur.l. RS 22/2000 in spremembe)
2. Zakon o socialnem varstvu (Ur.l. RS, 36/104 in spremembe)
3. Zakon o delovnih razmerjih (Ur.l. RS 42/02 in spremembe)

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

4. Zakon o urejanju trga dela (Ur. l. RS, 80/10 in spremembe)
5. Konvencija o otrokovih pravicah
6. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. marca 2008 o posebnem položaju zapornic in vplivu prestajanja zaporne kazni staršev na družabno in družinsko življenje (2007/2116(INI)),

IZVAJANJE PROGRAMOV SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Št. operacije: 3311-11-059015 z dne 7. 3. 2012

Operacijo delno financira Evropska unija iz ESS (85%) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport iz proračuna RS (15%). Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve. Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.